अभियान साप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY

Devendrachudal@gmail.com

वर्ष : ४१ / अंक : २९ / २०८० फागुन १८ गते शुक्रबार / नेपाल सम्वत ११४४ / Mar. 1, 2024 / मूल्य रू. १०/-

महासमितिको बैठकमा चुके थापा

काठमाडौ नेपाली कांग्रेसको महासमितिको बैठक हालै सम्पन्न भएको छ । बैठकमा २३ सय ७३ प्रतिनिधिले सहभागिता जनाएका भएपनि ६ सय ५१ जनाले निर्वाचनमा गठबन्धन गर्ने कि नगर्ने भन्ने विषयमा आफ्नो भनाई राखेको कांग्रेस प्रचार विभागले जनाएको छ ।

प्रचार विभाग प्रमुख मिन विश्वकर्माले चुनावी गठबन्धन बारे महासमितिको निर्णय के आयो भनेर प्रष्ट पारेको छैन । विश्वकर्माका अनुसार महासमितिको बैठकमा व्यक्त भएका भावनालाई केन्द्रीय समितिमा छलफल गरी परिमार्जन गर्ने र त्यसलाई महासमितिको निर्णय मानिनेछ भनेका हुनाले यो कस्तो जवाफ र निर्णय हो । केन्द्रीय समितिले जसरी निर्णय गरिदिएपनि भयो ? त्यसैले प्रश्न उठेको छ के केन्द्रीय समिति महासमिति भन्दा ठुलो र शक्तिशाली

>>> बाँकी ८ पेजमा

हामीलाई www.abhiyanweekly.com.np मा पनि पढ्न सकिन्छ ।

दाहाल सरकारलाई फागुन २९ गते अर्को खड्गो

सत्ता गठबन्धन देश हितको लागि नभएको प्रष्ट

काठमाडौ । नेकपा एमाले सहितका अन्य दलहरूको सहयोग र समर्थनमा २०७९ पुस १० गते प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त भएका माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष समेत रहेका पुष्पकमल दाहाल विस्तारै संकटमा पर्दै गएका छन् । आफू प्रधानमन्त्री भएको २ महिना नपुग्दै दाहाल एमालेसँगको गठबन्धन तोडेर कांग्रेसको शरणमा पुगेका थिए । कांग्रेसले आलोपालो प्रधानमन्त्री बन्ने सर्तमा दाहाललाई समर्थन गरेको थियो । दाहाल सरकारमा नेपाली कांग्रेस सहभागि भयो तर दाहाल सरकारले जनतालाई आशा जनाउने कुनै कार्य भने गर्न सकेको छैन । दाहाल सरकारलाई सत्ता गठबन्धनलाई जोगाई राख्न कठिन हुँदै गएको र सत्ता गठबन्धनका कतियप नेताहरू भ्रष्टाचारमा संलग्न भएका भएपनि उनीहरूलाई कानुनी कारबाही हुनबाट जोगाउने कार्यमा दाहाल सरकार सक्रिय भएको थियो । मुलुकमा उत्पन्न भएका ठुला ठुला भ्रष्टाचारका काण्डमा सत्ता गठबन्धनका नेताहरू नै संलग्न भएका समाचारहरू प्रकाशित र प्रसारित हुँदै आएका भएपनि उनीहरूलाई सत्ता

गठबन्धनको बैठकबाटै निर्णय गराएर उनीहरूलाई कानुनी काबराही हुनबाट जोगाइयो । तर त्यति गर्दा समेत दाहाल सरकार संकट मुक्त हुन सकेको छैन ।

केही समय पहिला भएको राष्ट्रियसभा सदस्यको निर्वाचनमा सत्ता गठबन्धनले १९ पदमा उम्मेदवार उठाएकोमा १८ पदमा विजय हाँसिल गरेपनि कोशी प्रदेशमा माओवादी केन्द्रका उम्मेदवार पराजित भएको र नेकपा एमालेका उम्मेदवारले विजय हाँसिल गरेपछि सत्ता गठबन्धनभित्र खैलाबैला मच्चिएको थियो । माओवादी केन्द्रले नेपाली कांग्रेसले आफ्ना उम्मेदवारलाई मत नदिएको भन्दै गठबन्धनका विषयमा सोच्चुपर्ने बताउँदै आएको र पार्टी अध्यक्ष एवं प्रधानमन्त्री दाहालले समेत कांग्रेससँग भएको गठबन्धन माओवादीका लागि फलदायी नभएको उद्घोष सार्वजनिक रूपमै गर्दै कांग्रेसले माओवादीलाई पटक पटक धोका दिएको आरोप लगाएका थिए । त्यसलाई कांग्रेसले काउन्टर दिंदै संसदमा कांग्रेस सबैभन्दा ठुलो पार्टी रहेपनि ३२

>>> बाँकी ८ पेजमा

प्रधानमन्त्री दाहाल चेपुवामा

काठमाडौ । प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले आफ्नो एकवर्षे कार्यकाल पुगेको गत पुस १० गते राष्ट्रका नाममा दिएको सन्देशमा आफूले अब कम बोल्ने र कार्यसम्पादनमा कमजोर रहेको मन्त्रीहरूलाई हटाउने उद्घोष गरेका थिए तर त्यो उद्घोष गरेको दुई महिना पुग्दा समेत उनले हावादारी भाषणा गर्ने गरेको र आफैँले असक्षम भनेका मन्त्रीहरूलाई हटाउन सकेका छैनन् । गत पुस १३ गते बालकुमारीमा भएको घटनामा २ जना युवाले ज्यान गुमाए । २ युवाको ज्यान जाने गरी भएको घटनाको छानविन गर्न पुस १६ गते उच्चस्तरीय छानविन आयोग गठन गरियो सो आयोगले आफ्नो प्रवितेदन सरकारलाई बुझाएको १५ दिनभन्दा बढी समय भएको भएपनि छानविन आयोगले दोषी ठहर गरेका भौतिक पूर्वाधार तथा यातायातमन्त्री प्रकाश ज्वालालाई नत प्रधानमन्त्रीले हटाएका छन् नत उनको पार्टी एकीकृत

>>> बाँकी ८ पेजमा

जनताको ज्यान लिएर भएपनि सत्तामै

काठमााडै । संघीय संसदको प्रमुख विपक्षी दल सहितका अन्य केही दलहरूले संसदमा दिनहुँजसो एउटै आवाज उठाइरहेका छन् । विभिन्न काण्डमा मुछिएका मन्त्रीहरूले तत्काल राजिनामा दिनुपर्दछ भनेर । तर सत्ता गठबन्धनको नेतृत्व गर्दै प्रधानमन्त्री बनेका पुष्पकमल दाहालले नत विवादास्पद मन्त्रीहरूलाई बर्खास्त नै गर्न सकेका छन् नत उनीहरूको संलग्न रहेका पार्टीहरूले नै उनीहरूलाई फिर्ता बोलाएका छन् ।

प्रधानमन्त्री दाहालले पुस १० गते मन्त्रिपरिषद्मा हेरफेर गर्ने उद्घोष गरेका थिए तर आफ्नो उद्घोषका बारेमा अहिले एक शब्दसम्म बोल्न सकेका छैनन् । गत पुस १३ गते ललितपुरको बालकुमारीमा भएको घटनामा २ युवाको ज्यान गएको र त्यसको छानविन गर्न सरकारले उच्चसतरीय छानविन समिति पुस १६ गते बनाएको

>>> बाँकी ८ पेजमा

आफैँले खनेको खाल्डोमा प्रधानमन्त्री दाहाल

काठमाडौ । माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष समेत रहेका प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले गत पुस १० गते कार्यसम्पादनमा असफल भएका मन्त्रीहरूलाई हटाएर आफू अगाडि बढ्ने अभिव्यक्ति दिएका थिए । तर उनले २ महिना वित्न लाग्दा समेत मन्त्रिपरिषद्को हेरफेर गर्न सकेका छैनन् । सत्ता गठबन्धनमा रहेका दलहरूमध्येको सबैभन्दा ठुलो दल नेपाली कांग्रेसले आफ्नो पार्टीको महासमितिको बैठक सम्पन्न नभएसम्म मन्त्रिपरिषद्को हेरफेर नगर्ने अडान लिएकोले कांग्रेसको महासमितिको बैठक सम्पन्न भएपछि मन्त्रिपरिषद् हेरफेर गर्ने अभिव्यक्ति प्रधानमन्त्री दाहालले दिएका थिए । कांग्रेसको महासमितिको बैठक सम्पन्न भएको छ तर प्रधानमन्त्री दाहालले मन्त्रिपरिषद् हेरफेर गर्ने कुरा भुलेका छन् ।

पछिल्लो समयमा बहालवाला मन्त्रीहरू विभिन्न काण्डमा फसेका छन् । भौतिक पूर्वाधार तथा यातायातमन्त्री प्रकाश ज्वावालाई कारबाही गर्न बालकुमारी प्रकरणमा छानविन गर्न गठित आयोगले कारबाही गर्न सिफारिस गरेको छ । मन्त्री ज्यालालाई नत प्रधानमन्त्रीले कारबाही गरे, नत उनको पार्टीले नै उनलाई फिर्ता बोलाएको छ । त्यसैगरी स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्री मोहनबहादुर बस्नेत टेरामक्स

>>> बाँकी ८ पेजमा

मन्त्री ज्वालालाई बचाउन अर्को समिति

काठमाडौ । गत पुस १३ गते ललितपुरको बालकुमारीमा भएको घटनाको छानविन गर्न सरकारले उच्च अदालतका पूर्व न्यायाधिशको संयोजकत्वमा पुस १६ गते छानविन समिति बनाएको थियो । सो समितिले सरकारलाई आफ्नो प्रतिवेदन बुझाइसकेको भएपनि सरकारले उक्त प्रतिवेदन सार्वजनिक गरेको छैन । समितिले भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्री प्रकाश ज्वालालाई मुख्य दोषी ठहर गरेको भएपनि प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले सत्ता स्वार्थलाई हेरेर समितिको प्रतिवेदन आफूले अध्ययन गरिरहेको बताउँदै आएका थिए । समितिले मन्त्री ज्वाला, डिएसपी र मन्त्री ज्वालाका पिएसओलाई कारबाही गर्न सिफारिस गरेपछि त्यस विषयले संसदमा

प्रवेश पाएको छ ।

संघीय संसदको प्रमुख विपक्षी दल लगायतका अन्य दलहरूले संसदमा त्यस विषयमा कुरा उठाइरहेका र सभामुखले पटक पटक सरकारलाई संसदमा उठेका विषयमा आफ्नोभनाइ राख्न रूलिङ्ग गरेपनि प्रधानमनत्री दाहालले संसदमा पुगेर जवाफ दिनुको बदला फागुन १४ गते उक्त प्रतिवेदनको अध्ययन गर्न दुई मन्त्रीलाई जिम्मा दिएका छन् । सोमबार बसेको मन्त्रिपरिषद्को बैठकले उक्त प्रतिवेदन अध्ययन गरी सिफारिस गर्न कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिलामन्त्री धनराज गुरूङ्ग र उर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाईमन्त्री शक्तिबहादुर बस्नेत रहेको समिति गठन गरेका छ ।

>>> बाँकी ८ पेजमा

भतिजलाई उपाध्यक्ष बनाउन राष्ट्रपतिको दबाव

काठमाडौ । राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलको कोटाबाट मन्त्री बनेका महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक मन्त्री सुरेन्द्रराज आचार्यले राष्ट्रपतिका भतिजलाई समाज कल्याण परिषद्को रिक्त रहेको उपाध्यक्ष पदमा नियुक्ति दिने गरी प्रक्रिया अघि बढाएको सम्बन्धित मन्त्रालय सूत्रले दाबी गरेको छ । मन्त्री आचार्य राष्ट्रपतिका भान्जा नातामा पर्ने हुन् अहिले भान्जा मन्त्री रहेकै मन्त्रालय अर्न्तगत पर्ने समाजकल्याण परिषद्को उपाध्यक्षमा भतिजलाई नियुक्ति दिने राष्ट्रपतिले फरमान जारी गरेपछि मन्त्री आचार्यले नियुक्तिको प्रक्रिया अघि बढाएका छन् ।

राष्ट्रपतिका भतिजा अनिलराज पौडेलले माघ २६ गते महिला बालबालिका तथा जेष्ठ

नागरिक मन्त्रीलाई समाजकल्याण परिषद्को उपाध्यक्षमा नियुक्ति पाउँ भनि निवेदन दिएका थिए । त्यही निवेदनको आधारमा मन्त्री आचार्यले नियुक्तिको प्रक्रिया अघि बढाउन सचिवालाई निवेदनमा तोक लगाएर दिएका थिए ।

परिषद्को ऐनअनुसार पदाधिकारी बन्न समाजसेवी हुनुपर्ने लगायतका योग्यता तोकिएको छ मन्त्रिपरिषद्ले २०७३ जेष्ठ ७ मा निर्णय गरेको समाजकल्याण परिषद्को पदाधिकारी मनोनयन सम्बन्धी मापदण्ड २०७३ मा उपाध्यक्षको योग्यता तोकिएको छ जसमा मान्यता प्राप्त विश्वविद्यालयबाट न्यूनतम स्नातकको उपाधि हाँसिल गरेको, समाज

>>> बाँकी ८ पेजमा

सिग्देलले न्याय पाएनन्

काठमाडौ । गत पुस १३ गते धुलिखेल नगरपालिका वडा नं. ९ काभ्रेभञ्जाङ्गमा बस्ने निम्न व्यक्तिहरूले सो वडा मै बस्ने मीन प्रसाद सिग्देललाई हातपात गरेको र सो विषयमा सम्बन्धित निकायका उजुरी दर्ता गर्न जाँदा उजुरी समेत दर्ता नगरिएको पिडित सिग्देलले बताएका छन् ।

निज सिग्देल पूर्व प्रहरी कर्मचारी रहेका र पछिल्लो समयमा उनी सामाजिक सेवा कार्यमा सक्रिय रहँदा रहँदै मुटुको विरामी परी प्रेसमेकर समेत लगाएका व्यक्तिलाई केही व्यक्तिहरूले सांघातिक हमला गरी आफूलाई मार्ने प्रयास गरेको हुनाले आफूले न्याय नपाएको भन्दै गुनासो गरेका छन् ।

निज सिग्देल र सोही वडाका बहालवाला

>>> बाँकी ८ पेजमा

द्वन्द्वमा हुने यौन हिंसाको प्रकोप

दिपक गौरव

भारत प्रशासित कश्मीरका महिलाहरू जसले यौन हिंसाका कारण अनगिन्ती कठिनाइहरू भोगेका छन् अझै पनि न्यायको पर्खाइमा छन्– एएपफपिए लागू भइरहँदा र अपराधीहरूलाई सजाय दिन बाधा पुग्ने सम्भावना धेरै टाढा देखिन्छ ।

विगत ३५ वर्षमा जम्मू कश्मीरमा देखा परेका अशान्ति र घटनाहरूले जनसंख्यामा अमिट दागहरू छोडेका छन्, विशेष गरी कश्मीरी महिलाहरूले असमान पीडा भोगेका छन् । हिंसा, विस्थापन र निरन्तर शोकले उनीहरूको शारीरिक, मानसिक र भावनात्मक कल्याणलाई गम्भीर असर पारेको छ । उनीहरूले सामना गर्ने धेरै प्रकारका दुर्व्यवहारहरूमध्ये, यौन हिंसा विशेष गरी गम्भीर आक्रमणको रूपमा खडा छ, जसले बलात्कार पीडितहरूले मूर्तरूपमा पीडाको विरासत छोडेको छ ।

कश्मीर द्वन्द्वमा यौन हिंसाको हतियार एक गम्भीर वास्तविकता हो जुन धेरै हदसम्म स्थानीय र अन्तर्राष्ट्रिय पर्यवेक्षकहरूको ध्यानबाट टाढा छ । यस दीर्घकालीन क्षेत्रका एक अविश्वसनीय ३६ प्रतिशत महिलाहरू चिन्ता विकारबाट पीडित छन् । धेरैलाई विधवा वा विस्थापित, उत्पीडन, सामूहिक बलात्कार र सोधपुछ र सैन्य अपरेशनको क्रममा क्रूर व्यवहारको शिकार भएका छन् ।

द्वन्द्वबाट आधिकारिक मृत्युको संख्या ५० हजारभन्दा बढी छ; यद्यपि, स्वतन्त्र स्रोतहरूले यो संख्या दोब्बर हुन सक्ने विश्वास गर्छन् । करिब ५० हजार महिला विधवा भएको अनुमान छ । मानव अधिकार समूहहरूले दस्तावेज गरेका छन् कि १९८९ देखि १० हजारभन्दा बढी व्यक्ति बेपत्ता भएका छन्, यो तथ्याङ्क आधिकारिक तथ्याङ्क भन्दा एकदम विपरीत छ ।

१९९१ मा कुनान पोसपोरामा भएको सामूहिक बलात्कार, शोपियानमा दोहोरो हत्या र बलात्कार र जवान असिफा बानोको सामूहिक बलात्कार जस्ता घटनाहरू कश्मीरका महिलाहरूले सामना गर्नुपरेको दुःस्वप्नको सबैभन्दा पीडादायी उदाहरणहरू हुन् । उपत्यकाका महिलाहरूको गवाहीमा आधारित प्रतिवेदनले सुरक्षा बलहरूले जानाजानी यी महिलाहरूलाई लक्षित गरेको पुष्टि गर्दछ । सन् १९९६ को ह्युमन राइट्स वाचको प्रतिवेदन अनुसार बलात्कारलाई विद्रोह विरोधी रणनीतिको रूपमा प्रयोग गरिएको थियो ।

नर्वेजियन अनुसन्धानकर्ता टिप्पणी गर्छन् कि कश्मीरमा एक सामान्य ढाँचा सैनिकहरूले पछाडि रहेका महिलाहरूलाई बलात्कार गर्नु अघि पुरूषहरूलाई बाहिर निकाल्ने वा मार्ने हो । द्वन्द्वले रोजगारी, शिक्षा र बृहत् विकासका लागि महिलाहरूको सम्भावनालाई पनि ठूलो असर गरेको छ । जारी द्वन्द्वका कारण मानसिक रोगको प्रकोप तीव्र रूपमा बढेको छ, जबकि युवा महिला र केटीहरू राज्यभरि सर्वव्यापी रहेको भारतीय सेनाद्वारा अपहरण र आक्रमणको निरन्तर डरमा बाँचिरहेका छन् ।

५ अगस्त २०१९ पछि, जब धारा ३७० खारेज गरियो, कश्मीरमा महिलाहरूको दुर्दशा अझ बिग्रिएको छ । अध्ययनहरूले उपत्यकामा उपचार नगरिएको मानसिक रोगको चिन्ताजनक वृद्धि देखाउँदछ, एउटा अध्ययनले मानसिक विकारहरूको व्याप्ति भारतमा राष्ट्रिय औसतभन्दा उल्लेखनीय रूपमा बढी रहेको देखाउँछ । एक रिपोर्टले संकेत गर्दछ कि उपत्यकाको जनसंख्याको एक महत्वपूर्ण अनुपात डिप्रेसन, चिन्ता र पोस्ट–ट्रमाटिक तनाव विकार सहित मानसिक स्वास्थ्य समस्याहरूबाट ग्रस्त छ ।

५ अगस्त २०१९ पछि कश्मीरको भ्रमण गरेका महिलाहरूको टोलीले अत्यधिक तनाव र चिन्ताका कारण महिलाहरूले समयपूर्व बच्चा जन्माउने पीडादायी अवस्थाको वर्णन गरे । लगातारको द्वन्द्वका कारण मानसिक रोग र हृदयघातका घटना बढेको यस क्षेत्रका स्वास्थ्य विज्ञहरूले बताएका छन् ।

यस द्वन्द्वको एउटा विशेष पीडादायी नतिजा "आधा विधवाहरू" को घटना हो, जसका जीवनसाथीहरू बेपत्ता भएका छन्, उनीहरूलाई पीडादायी लिम्बोमा छोडेर गएका छन् । डिप्रेसन र पिटिएसडी व्यापक छ, र हालका वर्षहरूमा हजारौं कश्मीरीहरूले आत्महत्या गर्ने प्रयास गरेका छन् ।

महत्त्वपूर्ण रूपमा, १९८९ देखि ११ हजारभन्दा बढी यौन हिंसाका घटनाहरू रिपोर्ट गरिएका छन्, जसमा लगभग २३ हजार महिला विधवा र १ लाखभन्दा बढी बालबालिका अनाथ भएका छन् । यौन हिंसा, जुन प्रायः वर्दीधारी पुरूषहरू द्वारा सामूहिक सजायको रूपमा प्रयोग गरिन्छ, सामाजिक कलंकका कारण धेरै हदसम्म रिपोर्ट नगरिएको हुन्छ ।

यी जघन्य कार्यहरूमा संलग्न "सुरक्षा बलहरू" ले अहिलेसम्म सशस्त्र बल (विशेष शक्तिहरू) ऐन एएपफपिएद्वारा संरक्षित अभियोजनबाट उन्मुक्ति पाएका छन्, जसको कश्मीरका राजनीतिज्ञ, बुद्धिजीवी र नागरिक समाजले कडा विरोध गर्छन् । सेनालाई अत्याधिक अधिकार दिएको र मानवअधिकार उल्लङ्घनका मुद्दाहरूमा नागरिक अदालतहरूलाई हस्तक्षेप गर्नबाट रोक्न एएपफपिएको आलोचना गरिएको छ ।

कश्मीरका महिलाहरू जसले यौन हिंसाका कारण अकथित कठिनाइहरू भोगेका छन् अझै पनि न्यायको पर्खाइमा छन् – ब्ँक्एब लागू भइरहँदा र अपराधीहरूलाई सजाय दिन बाधा पुग्ने सम्भावना धेरै टाढा देखिन्छ ।

जम्मु र कश्मीरका अधिकारीहरूले यी अपराधहरूको गम्भीरतालाई बुझ्नुपर्छ र महिलाहरू विरूद्ध हुने अपराधहरूको गठन गर्ने यी घटनाहरूको विस्तृत अनुसन्धान सुरू गर्नुपर्छ ।पीडितको हितमा मात्र होइन, कानुनी व्यवस्थामा विश्वास पुनर्स्थापित गर्नका लागि दोषीलाई कानुनी कठघरामा ल्याउनुपर्छ ।

ग्लोबल आइएमई बैंकका ३५ शाखाद्वारा एकसाथ वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम आयोजना

ग्लोबल आइएमई बैंक लिमिटेडले आफ्नो संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्वअन्तर्गत वित्तीय पहूँचबाट बाहिर रहेका विभिन्न लक्षित वर्गहरू पहिचान गरी बैंकका सातवटै प्रदेशमा रहेका ३५ वटा शाखाद्वारा एकसाथ वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम संचालन गरेको छ ।

कार्यक्रममा कृषक, लघु, साना तथा मझौला उद्यमीहरू, मजदुर, वैदेशिक रोजगारमा जाने सम्भावित व्यक्तिहरू, विद्यार्थी, महिला, विप्रेषण प्रापक तथा स्थानीय युवा-युवतीहरूको सहभागिता रहेको थियो । मुलुकका विभिन्न जिल्लाका ३५ स्थानमा सञ्चालित कार्यक्रममा ४,००० भन्दा बढि मानिसहरूलाई बचत, कर्जा, रेमिट्यान्स, डिजिटल बैंकिङ्, बीमा, लगानी, अतिरिक्त बैंकिङ् सेवाहरू, वित्तीय ठगी र वित्तीय अनुशासनसम्बन्धी विषयवस्तुमा जानकारी गराइएको छ ।

बैंकले बागमती प्रदेशको भक्तपुर जिल्ला, मध्यपुर ठिमी नगरपालिका, रसुवा जिल्लाको गोसाइकुण्ड गाँउपालिका, काठमाडौं जिल्लाको चन्द्रागिरी नगरपालिका र ललितपुर जिल्लाको ललितपुर महानगरपालिकामा आयोजना गरेका विभिन्न कार्यक्रमहरूमा ७०० भन्दा बढि व्यक्तिहरूको सहभागिता रहेको थियो ।

त्यसैगरी, गण्डकी प्रदेशअन्तर्गत बागलुङ जिल्लाको ढोरपाटन नगरपालिका, बागलुङ नगरपालिका, जैमिनि नगरपालिका, पर्वत जिल्लाको कुस्मा नगरपालिका र कास्की जिल्लाको पोखरा महानगरपालिकाको कार्यक्रममा ९०० भन्दा बढि स्थानीयहरूको सहभागिता रहेको थियो । लुम्बिनी प्रदेशअन्तर्गत कपिलवस्तु जिल्लाको कपिलवस्तु नगरपालिका, बाणगंङ्गा नगरपालिका, शिवराज नगरपालिका, दाङ जिल्लाको घोराही उपमहानगरपालिका, गुल्मी जिल्लाको रेसुङ्गा नगरपालिका, इस्मा गाँउपालिका, नवलपरासी जिल्लाको बर्दघाट नगरपालिका, पाल्पा जिल्लाको तानसेन नगरपालिका, प्युठान जिल्लाको प्युठान नगरपालिका, रोल्पा जिल्लाको परिवर्तन गाँउपालिका, सुनिलस्मृति गाँउपालिका, रूपन्देही जिल्लाको सैनामैना नगरपालिका, बुटवल उपमहानगरपालिका र तिलोत्तमा नगरपालिकामा आयोजित कार्यक्रममा १,८०० भन्दा बढिको सहभागिता रहेको थियो ।

साथै, सुदूरपश्चिम प्रदेशअन्तर्गत डोटी जिल्लाको दिपायल सिलगढी नगरपालिका, बोगटान फुड्सिल गाँउपालिका, पूर्वीचौकी गाँउपालिका, बाजुरा जिल्लाको बढिमालिका नगरपालिका, बैतडी जिल्लाको दशरथचन्द नगरपालिका, पाटन नगरपालिका, डडेल्धुरा जिल्लाको अजयमेरू गाँउपालिका, कञ्चनपुर जिल्लाको भिमदत्त नगरपालिका र कैलाली जिल्लाको धनगढी उपमहानगरपालिकाको कार्यक्रममा ७५० भन्दा बढि लक्षितवर्गहरूको सहभागिता थियो । ग्लोबल आइएमई बैंक मुलुकका सतहत्तरै जिल्लामा शाखा सञ्जाल रहेको निजी क्षेत्रको पहिलो वाणिज्य बैंक हो । बैंकले ३५५ शाखा कार्यालय, ३७८ एटिएम, २७५ शाखा रहित बैंकिङ् सेवा, ६५ एक्सटेन्सन तथा राजश्व संकलन काउन्टर तथा ३ वटा बैदेशिक प्रतिनिधि कार्यालय समेत गरी १,१०० भन्दा बढि सेवा केन्द्र रहेका छन । ग्लोबल आइएमई बैंकलाई सबैंका लागि बैंक बनाउँदै बैंकले विभिन्न सेवा तथा सुविधा सहितका योजना मार्फत आफ्ना ४६ लाख भन्दा बढी ग्राहकलाई उत्कृष्ट सेवा प्रदान गरी लावान्भित गरिरहेको छ । त्यसैगरी बैंकले संयुक्त राज्य अमेरिका, संयुक्त अधिराज्य, क्यानडा, अष्ट्रेलिया, मलेसिया, दक्षिण कोरिया, जापान, साउदी अरेबिया, कतार, युएई, बहराइन, कुवेत, भारत, जोर्डन, हङकङ लगायतका मुलुकबाट रेमिट्यान्स भित्र्याउँदै देशको अर्थ व्यवस्थामा महत्वपूर्ण योगदान पुर्‍याउँदै आइरहेको छ ।

गैरजिम्मेवार राजनीतिले लोकतन्त्र बदनाम भयो

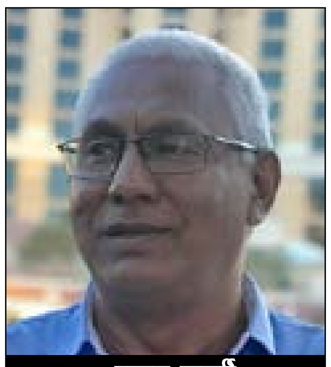

• राजन कार्की
rajan2012karki@yahoo.com

गैरजिम्मेवार राजनीतिले लोकतन्त्र बदनाम भयो । व्यवस्था खराव भएकाले सपार्नका लागि बदलिएको व्यवस्था आफै खराव हुनपुग्यो । खराव बनाएको नेतृत्वले हो । रोगी समाजको उपचार बन्नुपर्ने राजनीति हिजो पनि रोगग्रस्त थियो, परिवर्तनको १८ वर्षमा झन झन रोगग्रस्त भइरहेको छ । यसकारण शान्ति, समृद्धि, सुशासन स्थापित हुन सकेन । बोल्न पाउनु र चुनाव हुनुमात्र लोकतन्त्र होइन । लोकतन्त्रमा लोकले पाउनै पर्ने आधारभूत सुविधा पाउनु पर्नेमा लोकले पाउनुपर्ने सेवा, सुविधा सबै नेतृत्वले लुटेकाले लोकतन्त्र लूटतन्त्र बनेको हो । लोकतन्त्रका अङ्गप्रत्यङ्ग भनेका संवैधानिक निकायहरू हुन् । प्रत्येक संवैधानिक निकाय भ्रष्टाचार, अनीति र राजनीतिकरणको सिकार बनेका छन् । राजनीतिकरणको आड लागेर अपराधीहरू सलबलाउँदा आमनागरिक डसिन पुगेका छन् ।

०७४ को आवधिक निर्वाचनपछि अब त सुधार होला कि, परिवर्तन जनताले अनुभूति गर्न पाउलान् कि भनेको ५ वर्ष राजनीतिक अस्थिरतामा सकियो । ०७९मा अर्को आवधिक निर्वाचन भएको छ । यो निर्वाचनपछि संसद, सडक, सरकारमा जे देखियो, अनैतिकता देखियो । न कुनै पार्टीको नीति, नैतिकता जिवन्छ छ, न सिद्धान्त बाँचेको छ । सत्ता भएपछि जति पनि र जहाँ पनि गल्न, भुल्न सक्ने राजनीतिका कारण लोकतन्त्रजस्तो विश्वले मानेको व्यवस्था नेपालमा बदनाम हुनपुग्यो । यही नेतृत्व रहिरहने हो भने यही व्यवस्थाले १९७५ को सिक्किमको हालतमा नेपाल पूगने त होइन भन्ने संशय बढेको छ ।

यस्तो लज्जा पनि लज्जित हुनेखालको राजनीतिले समाज परिवर्तन र सभ्य हुनसक्दैन । नेपालमा लोकतन्त्रको यो दृश्य दुर्भाग्यपूर्ण छ ।

राजनीतिमा लाग्नेहरूमा देश बनाउँछु, जनताको सेवा गर्छु, अस्तित्व रक्षाका लागि त्याग गर्नसक्छु भन्ने इच्छाशक्ति हुनुपर्छ । नेपालका नेतामा त सत्तामोहबाहेक केही पनि छैन । देश बनाउने राजनीतिक, प्रशासनिक सिपाही छैनन् । देश बनाउने सिपाही नभएपछि बचाउने समस्या बढ्छ । देश आज अस्थिरताको भूमरीमा पर्नु र आन्तरिक मामिलामा विदेशीको हैकम देखिनुको कारण पनि नेतृत्वको नालायकपन हो । देश हाम्रो, हैकम अरूको । शासन प्रशासन हाम्रो, निर्णय विदेशीको । भूमि नेपालको, शासन विदेशीको ।

योभन्दा गए गुज्रेको लोकतान्त्रिक नामधारी पद्धति अरू के हुनसक्छ ? लोक बिद्रोह गरिरहेका छन्, लोकका सामु उभिएर कुरा गर्न नसक्ने नेतृत्व पदमा, जिम्मेवारीमा छन् । ग्रह्रजिम्मेवारीको सीमा पार भइसक्यो । यति दयापात्र बनिसक्दा पनि नेतृत्वमा चेत पलाएको देखिदैन ।

अन्य मुलुकका संक्रमण, निकासजस्ता घटनाबाट शिक्षा लिएर नेताले, सरकारले, नागरिक समाजले, अधिकारकर्मीले राष्ट्रलाई दिशानिर्देश गर्नसक्नुपर्छ । गलतलाई गलत र सहीलाई सही भन्नसक्नुपर्छ । बिग्रे भत्केको देखेपछि खबरदारी गर्नसक्नुपर्छ । नेपालमा त लुट्ने लुटिरहेका छन्, विवेकशीलहरू ट्वाँ परेर हेरिरहेका देखिन्छन् ।

जब राजनीति सही मार्गमा चलाइन्छ, तव कानुनव्यवस्था, शासन प्रशासनमा सुधार आउँछ । प्रष्ट छन् कानुन, प्रष्ट छन् संविधान, तर कार्यान्वयन शून्य छ । कानुनका छिद्र खोजेर राजनीतिलाई अपराधिकरणमा चोपल्ने र अपराधी शासन र कानुन बनाउने सत्तामा, शासनमा पुग्नु भनेको कुशासन हो । संविधान, पद्धतिको असफलता हो । यसकारण प्रश्न उठेको छ, देश बनाउने राजनीतिक, प्रशासनिक ल्याकत कहीँ पनि छैनन् । लोकतन्त्र ल्यायौं, परिवर्तन ल्यायौं भन्ने नेताहरू संसदमा छन्, सरकारमा छन्, तिनकै हातमा शासन व्यवस्था छ । के तिनले यो परिवर्तन, यो लोकतन्त्रको स्वामित्व लिएका छन् ? छन् भने किसान, आमनागरिक, बैंकपीडित, मिटरब्याज पीडितमात्र होइन, अन्यायमा परेकाहरू न्यायका लागि किन गुहार लगाइरहेका छन् ?

अदालतले जन्मकैद ठहर गरेकालाई समेत माफी दिएर राजनीति गर्न छुट दिने सरकार, राष्ट्रपति देशका हितकारी हुनसक्दैनन् ।

नेपाल भूराजनीतिको गोलचक्करमा परिसक्यो । शक्ति राष्ट्रहरूको चासोको विषय, प्रभावको अंकूशमा नेपालका शासन प्रशासन परिसकेका छन् । राज्यका हरेक निर्णयहरूमा विदेशी प्रभाव देखिनु भनेको नेपालको राजनीतिको सबैभन्दा ठूलो हार हो । अराजनीति हो । कूटनीतिक विफलता हो । नेपालमा जे भइरहेको अराजनीति, व्यवसाय भइरहेको छ । यो भोरजूवामा कहिले कांग्रेस, कहिले एमाले, कहिले माओवादी केन्द्र, कहिले ससाना पार्टीहरूले च्याँखे बल्झाउने गरेका छन् । यथार्थमा यो राजनीतिक जूवा खेलाउने खाले विदेशी दबाब, प्रभाव र साधन स्रोत नै हुने गरेको छ । विदेशी चास्नीमा डुबेर हाम्रो नेतृत्व पटक पटक आत्महत्या गरिरहेका छन् । जनविश्वासको संकट छ । विश्वासघात भएपछि केको संविधान, केको विधि ? घातीका लागि सबैभन्दा महत्वपूर्ण भनेको उसको स्वार्थ हो । स्वार्थमा डुबेपछि ऊ विवेकहीन हुन्छ । विवेकहीन शासन सत्ताबाट आमनागरिकले विवेकको न्यायको आशा राख्नु सपना हो । देशभित्रका राजनीतिक घटनाक्रम हेर्दा लाग्छ, नेपालको लोकतन्त्रले देशको अस्तित्व मेटाउने खतरा छ ।

लोकतान्त्रिक परिवर्तन, जनयुद्ध, जनआन्दोलन गर्नेहरूले ठूलै क्रान्ति गरेको फुइँकी लगाउन छाडेका छैनन् । त्यतिठुलो परिवर्तनले चेतना ल्यायो, चेतना देशका लागि निर्णायक बन्न सकेन । आँखा चिम्लेर हरेक सवालमा राजनीतिकरण हुने गरेको छ । आमनागरिकलाई पनि विभाजन र राज गरको नीतिमा पार्टीहरूले स्वार्थसिद्ध गरिरहेका छन् । मान्छेहरू बथानका बथान बनेर दलका नारा लगाइरहेका छन् । नारा नेताका लागि, पार्टीका लागिमात्र होइन, राजतन्त्रका लागि समेत लागिरहेको छ । शान्ति, समृद्धीको कुनै राजमार्ग खन्न कोही तैयार छैनन् । भएका भत्काउन सबै तैयार छन् । असन्तुष्टि बढेको छ । असन्तुष्टहरूसमेत विभाजित छन् । देश बनाउने बचाउने राजनीतिक र सुरक्षाकर्मी सिपाहीले हो । देशमा सिपाही भनेको युवा हुन्, युवाहरू गरिखान पाइएन भनेर हरेक दिन लाइन लागेर विदेशीने गरेका छन् । तिनले पठाएको रेमिटान्स अर्थतन्त्र कुनै पनि बेला दुर्घटना पर्नसक्ने खतरा अर्थविद देखाइरहन्छन्, कोही पनि भययुक्त भएको छैन । सबै सकेसम्म लुट्नतिर व्यस्त अभ्यस्त भइरहेका छन् ।

असन्तुष्ट जनताले सडक तताइरहेका छन् । सडक सडकमा धर्ना दिइरहेका छन् । लघुवित्त पीडितले त संसदभित्रै धावा बोलिसके । सरकार डोरीले निषेधित क्षेत्र घोषणा गरेर कानुनव्यवस्था ठिक हुन्छ भन्ने विश्वासमा छ । कतै श्रीलंकामाजस्तो जनविद्रोह हुनपुग्यो भने को कता पुग्छ, यो डोरी निषेधित क्षेत्र रणमैदान त बन्दैन ? भन्न सकिने अवस्था छैन । किनभने सरकार र शासन प्रशासनमा जनताको विश्वास समाप्त भइसकेको छ ।

प्रहरीको लाठी, थुनछेक र दमनले कति दिन जनताको आक्रोशलाई रोक्नसक्छ ?

राम्रो काम र जनताको सम्मानले हो राजनेता बन्ने । नेपाललाई गरीबभन्दा गरीब बनाउने, नेता धनी बन्ने अनि तिनै गरिबमाथि भ्रष्ट नेताले शासन गर्ने विधि लामो समय चल्न चलाउन मुस्किल छ । त्याग, तपस्या, बलिदानी भाव नभएकाले राजनेता छैनन् । राजनीति छ, नीति छैन । संविधान छ, विधि छैन । नेता छन् व्यवहार छैन । भाषण छ, शान्ति, सुशासन, समृद्धि छैन । राजनीतिक स्वार्थका लागि नेताहरू लडन्त भिडन्त गरिरहेका छन् । यिनै नेताहरू आमनागरिकलाई जुधाइरहेका छन् । नेता कस्ता छन् भने लाभ पाउने ठाउँमा मिल्छन्, लाभ लिन्छन्, फेरि जुध्छन् । नेताहरू आफै जुधेका होइनन्, यिनलाई जुधाउनेहरू देश विदेशी शक्तिहरू छन् । देश बनाउँछु भन्नेहरू आफू आफूमै जुध्नु भनेको अर्काको रिमोटमा नाच्नु हो । नेपाली नेताहरूमा मौलिक केही पनि छैन । यिनको राजनीति विदेशीका सामु लम्पसार र आफ्ना नागरिकका सामु दमनकारी छ ।

बडामहाराजाधिराज पृथ्वीनारायण शाह थिए, नेपाल निर्माण गरिदिए । जातीय सद्भाव र एकताको सूत्र बनाइदिए । यस्तो बहुजातीय अखण्ड देशलाई बिखण्डनको खतरामा पार्ने यही नेतृत्व हो । यस्तो नेतृत्वले नेपालको सुदूर भविष्य अन्धकार अन्धकार मात्र देखिन्छ ।

यस्तो लाजनीतिलाई राजनीति बनाउने वीर कोही छ ?

पढथ्यौं हामी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरू ध्वस्त पारे समाज ।

मऱ्यौ ज्यूँदै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मरेर पनि जस्ले सम्झियो देशको माटो ।

कायर भएर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादुर भएर एकै पटक मर्न सकौं ।

- अभियानवाणी

अभियान
साप्ताहिक

सम्पादकीय

अनुसन्धान र न्यायलयप्रति जनताको **विश्वास घट्दै**

ललिता निवास जग्गाा प्रकरणले गणतान्त्रिक नेपालका केही राजनीतिक र न्यायिक अभ्यासलाई फेरी एक पटक अनुमोदन गरेको छ। नेपालमा व्यापक भ्रष्टाचार रहेको छ तर त्यसमा राजनीतिक पक्षहरू चोखा छन्। कर्मचारीहरू मात्र दोषी छन् भनेर। माधव नेपाल र बाबुराम भट्टराईलाई अनुसन्धान निकायले सरकारको प्रत्यक्ष दवावमा बयानको कर्मकाण्डी पूरा गरेर उनीहरूलाई सरकारी साक्षीको रुपमा राखेर मुद्दा चलाउनपर्ने ठहर गरेको थियो भने मुद्दा चलाइएका मन्त्रीहरूलाई सफाई दिएको थियो। विशेष अदालतले निर्णयकर्तालाई मुद्दा नै नचलाइएको हुनाले मन्त्रीहरूलाई सफाई दिएको भने आफ्नो आदेशमा उल्लेख गरेर पूर्व प्रधानमन्त्रीद्वय नेपाल र भट्टराईलाई मुद्दा नचलाइएकोमा केही प्रश्न समेत उठाएको छ।

राजनीतिज्ञहरूप्रति प्रहरीको अनुसन्धान र न्यायालयको यस्ता व्यवहार अपवाद होइनन्। सुडानको एसपी काण्डमा कृष्ण प्रसाद सिटौलाले विशेष अदालतबाट उन्मुक्ति पाएका थिए गणतान्त्रिक नेपालमा। केही समयअघिमात्र सुन तस्करी काण्डमा गृहमन्त्री नारायणकाजी श्रेठको विशेष अनुकम्पाबाट पूर्व सभामुख एवं माओवादी केन्द्रका उपाध्यक्ष समेत रहेको कृष्णबहादुर महराले उन्मुक्ति पाएका थिए। माधव नेपाल र बाबुराम भट्टराईलाई प्रहरीको अनुसन्धान निकाय उन्मुक्ति दिइयो। नक्कली भुटानी शरणार्थी काण्डमा सत्ता गठबन्धनमा रहेका राजनीतिक नेतृत्वलाई न्यायलयले तारिखमा छोडेको थियो। तत्कालिन गृहमन्त्री रामबहादुर थापा बादलका सल्लाहकार इन्द्रजित राईले छानविन र न्यायिक प्रक्रिया सहयोग नगरी उम्कने बाटो खनेका छन्।

मुलुकमा घटाइएका प्रायः सबै ठुला काण्डमा राजनीतिक दलका उच्च तहका नेताहरू नै संलग्न रहेका प्रमाणहरू पछिल्ला प्रकरणहरूमा देखिएका भएपनि सत्ता स्वार्थलाई ध्यानमा राखेर तल्लो तहका केही कार्यकर्ता र कर्मचारीलाई दोषी देखाएर राजनीतिज्ञहरूलाई उन्मुक्ति दिने मनसायले अनुसन्धान नै प्रभावित गरेर मुद्दा दर्ता गरिने भएकाले न्यायालयले प्रमाणका आधारमा धरौटीमा र साधारण तारिखमा रिहा गर्दै आएकोले गर्दा भ्रष्टाचारमा कुनै कमी आउन सकेको छैन भने अहिलेकै अवस्थामा भ्रष्टाचार घट्ने होइन अझ बढ्दै जाने निश्चित जस्तै देखिएको छ। गणतान्त्रिक नेपालमा भ्रष्टाचार र अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धानको मामिलामा राजनीतिक तहले न्यायपालिकालाई समेत विभिन्न किसिमले प्रभावित पार्ने गरेको छ भने न्यायलयले राजनीतिक तहलाई चोख्याउने र कर्मचारीतन्त्रलाई दोषी देखाउने गरेको हालैको विशेष अदालतले निर्णयबाटै प्रष्ट भएको छ।

सत्ता गठबन्धनको भागवण्डामा नियुक्ति सरुवा बढुवा गर्ने गरिएका घटनाहरू सार्वजनिक भएका छन्। हालैमात्र त्रिभुवन विश्वविद्यालयको उपकुलपति दोस्रो नम्बरमा रहेका डा. केशरजंग बराललाई माओवादीको सिफारिसमा प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहालले नियुक्त गरेका छन्। उपकुलपतिको लागि निवेदन माग गरी प्रतिस्पर्धाबाट छनोट गरिने भनिएपनि माओवादी निकट र विभिन्न समयमा विवादमा मुछिएका बराललाई नियुक्त गरिनुले प्रष्ट हुन्छ सत्ता गठबन्धन बाहेकका अन्यले आफू जतिसुकै योग्य र सक्षम रहेपनि नियुक्ति पाउन सक्दैनन् भने। दाहाल सरकारले हालै नेपाल दुरसञ्चार प्राधिकरणको अध्यक्षमा पनि सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रीका सल्लाहकार रहेका भुपेन्द्र भण्डारीलाई नियुक्त गरेको छ। भण्डारी एनसेलका मालिक रहेका सतिशलाल आचार्यको बुरुण्डीमा रहेको टेलिकमका सिइओ रहिसकेका र एनसेलका बोर्ड आर्फ डाइरेक्टर समेत रहिसकेका व्यक्ति हुन् भने आचार्य परिवारकै नाममा रहेको स्मार्ट टेलिकमका सिइओ समेत रहिसकेका विवादास्पद व्यक्ति हुन्। स्मार्ट टेलिकमले इजाजत लाइसेन्स नै नविकरण गरेन स्मार्ट अहिले नेपाल सरकारको नाममा आएको छ। सरकारले एनसेल र स्मार्ट प्रकरणका फाइल मिलाउनैका लागि भण्डारीलाई दुरसञ्चार प्राधिकरणको अध्यक्षमा नियुक्त गरेको प्रष्ट भएको छ।

पछिल्लो समयमा प्रायः सबै क्षेत्रमा सरकारले ठाडो हस्तक्षेप गर्दै आफ्नो पार्टीगत र व्यक्तिगत स्वार्थ पूरा गरिरहेको देखिएको छ। सत्ता गठबन्धनका नेताहरूलाई बचाउने र उनीहरूले जतिसुकै ठुलो अपराध गरेपनि त्यसको अनुसन्धान नै नगर्ने गरेपनि उनीहरूलाई उन्मुक्ति दिने हिसाबले अनुसन्धान गर्न दबाब दिने गरेकाले गर्दा अनुस्न्धान गनै निकायहरू प्रति नै जनताको अविश्वस बढ्दै गएको छ।

प्रहरीको अनुसन्धान तथा न्यायलयको राजनीतिक वर्गलाई इमान्दार र प्रशासक वर्गलाई दोषी ठहर गरेका अनेक नजिर र अभ्यास स्थापित गरेपनि जनताले राजनीतकि दलका नेता र राजनीतिकज्ञहरू नै भ्रष्टाचारको जड हुन् भन्ने छाडेका छैनन् जनताले विश्वासै गर्न नसक्ने खालका अनुसन्धान भएका र न्यायलयले समेत राजनीतिज्ञलाई उन्मुक्ति दिँदै गएको अवस्थामा मुलुकप्रति राजनीतिज्ञहरू बफादार नभएको हामीले ठानेका छौँ।

मुख्य दलहरूलाई अस्तित्वरक्षाको हाँक

प्रदीप परियार

लाग्छ, अब विस्तारै ठूला भनिएका दलको भविष्य ओझेल पर्नेछ र नयाँ-नयाँ आयाम राजनीतिक दलहरूमा थपिँदै जानेछन् । यसको संकेत गत निर्वाचनमा राट्रिय स्वतन्त्र पार्टी, तराईमा जनमत र पश्चिम क्षेत्रमा उदाएको रेशम चौधरीको राष्ट्रिय उन्मुक्ति पार्टीको चुनावी परिणामले देखाइसकेका छन् । काठमाडौंलगायत अन्य कतिपय नगरपालिकामा पनि नयाँ अनुहारको उदयले अब यथास्थितिमा रहेका नेपाली कांग्रेस, नेकपा (एमाले), माओवादी केन्द्र, मधेशका अन्य पुराना दललगायतलाई झड्का त लाग्ने नै छ । यसका साथसाथै, उनीहरूसामु अस्तित्वरक्षाको हाँक पनि झन्झन् बढ्नेछ । यसका धेरै कारणमध्ये सांगठनिक कमजोरी, नेतृत्वको असफलता, गतिशीलताको कमी, आकर्षणको अभाव र समयअनुसार रूपान्तरण गर्न नसक्ने लक्षण ।

दोस्रो महत्वपूर्ण कारण जनताको खस्किँदो विश्वास र वैकल्पिक शक्तिको खोज पनि दलहरूको अतित्वरक्षाका लागि हाँक हो । जसको लक्षण चुनाव परिणामले पनि दिएका छन् । सरकारमा बसे पनि नबसे पनि जनआकांक्षाअनुरूप न्यूनतम काम गर्न नसक्दा अब नेताका भाषणमा जनविश्वास हराउन थालेको छ । यसमा अब कोही पनि अपवाद छैनन् । हालका प्रधानमन्त्रीले केही गर्लान् कि भन्ने आस पनि मर्दै गएको आभास जनतामा पाइन थालेको छ । माओवादी अध्यक्ष तथा प्रधानमन्त्री प्रचण्डमा आफ्ना अप्ठ्यारा ख्यालै नगरी धेरै घोषणा पहिल्यै गर्ने बानी परेकाले उनका बोली पनि ओसिएको बारूदजस्तो भइरहेको छ । भर्खरै मात्र साधारण विश्वविद्यालयको एक उपकुलपति भर्ना गर्नसमेत हम्मेहम्मे परेको जगजाहेर छ ।

यसैबीच राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीका उपाध्यक्ष तथा अर्थविद् डा. स्वर्णिम वाग्लेको एक विचार सार्वजनिक भएको छ । उनका विचारमा उनको पार्टीको एकाएक (मेटेरियोक) उदय तीन कारणले भएको हो र भविष्यमा यिनै आधारमा उनको दल एक नम्बरमा आउने उनले भविष्यवाणी नै गरेका छन् । ती तीन आधार हुन्- जनसंख्या (डेमोग्राफी, डिजिटलाइजेसन (यान्त्रिक उपकरण) र बाहिर रहेका जनसंख्या (डायसफोरा) । एक दलका नेताका भनाइका रूपमा यी आधारलाई तिरस्कार गर्न सकिँदैन, किनभने यी आधारमा उनको र अन्य नयाँ दल वा व्यक्तिले जित्ने बताइएको छ ।

नेपालको जनसंख्याको अधिकांश हिस्सा युवा भएकाले अब परम्परामा आधारित जनाधारले मात्र दलहरूको भविष्य तय गर्न नसकिने भएको छ । यस्ता युवालाई नयाँ अनुहार चाहिएको छ, चाहे सिद्धान्त गौण नै किन नहोस् । सिद्धान्तका दृष्टिले पनि यी नयाँ दल प्रस्ट हुन थालेका छन् । स्वतन्त्र पार्टीले देशमा स्थापित गणतन्त्र र संविधानले तय गरेका अन्य सिद्धान्तप्रति प्रतिबद्ध भएको घोषणा गरेको छ । तर, यस दलको संघीयतामाथि प्रश्न छ ।

अहिलेकै जस्तो नाम मात्रको संघीयता कि यसमा सुधार गरी सच्याई अघि बढ्ने ? यदि यस दलले आफ्नो सिद्धान्तनिष्ठ राजनीति गऱ्यो वा अन्य पुराना दलका कमी-कमजोरीबाट पाठ सिकी स्वच्छ छवि राख्यो भने उसले जनतामा विश्वास जगाउन सक्छ । आर्थिक, सामाजिक रूपान्तरणतिर आत्रामक रूपमा अघि बढे उसले आफ्नो लक्ष्य हासिल गर्ने सम्भावना धेरै छ । उसको प्रगतिको सोझो असर कांग्रेसलाई पर्नेछ किनभने रास्वपा मध्यममार्गी धार र लोकतन्त्रप्रतिको प्रतिबद्धता तथा नयाँपनको अनुभूतिले जनताले उसलाई एक वैकल्पिक दलका रूपमा पाउनेछन् ।

यसको मतलब एमाले र अन्य पुराना भनिएका दलले एकनाश त्यही वर्चस्व कायम गर्न सक्छन् भन्ने होइन । एमाले पनि अब धेरै ओलीमुखी भई यथास्थितिको राजनीतिमा रमाई नेता र दलको आकर्षणको नवीकरण हुन नसकेकाले यसको पनि एकैनासको जनाधार नरहने कुरा प्राकृतिक नियमसँग मेल खाने विषय हो । नेकांजति पनि यसका दोस्रो तहका नेतामा सोच र गतिशीलताको अभावले एमालेको कार्य क्षमता, नेतृत्वको आकर्षण घट्तै गई नयाँ युवापिँढीको खोजमा जनता लाग्नेछन् । युक्रेनका राष्ट्रपति जेलेन्स्की, फ्रान्सका वर्तमान राष्ट्रपति इम्यानुयल म्याक्रौँ, भारतका केजरीवाल, अर्जेन्टिनाका नयाँ राष्ट्रपति, इटलीकी प्रधानमन्त्री र अन्य कतिपय सरकार प्रमुख यस्तै छालबाट आएका हुन् ।

उनीहरूको सफलता असफलता पछि देखिने हो । टिक्न सके लामो समय राज गर्लान्, नसके फालिन्छन् । लोकतन्त्र र राजतन्त्रको भेद नै यही हो । राजतन्त्र वंशवादमा आधारित हुन्छ र योग्य, अयोग्य जे भए पनि राजाको छोरो अर्को राजा हुन्छ । त्यसमा राजाको सन्दर्भ अब हराएको छ, किनभने राजा सक्रिय हुनकै लागि टीका लगाएका उम्मेदवारका पक्षमा जाँदैन । उनीहरूको यस्ता नेताले हाँकेका दलबाट केही उपलब्धि हासिल गर्न सकिँदैन भन्ने धारणा बन्दै गइरहेछ । ती दलको अस्तित्वरक्षा नयाँ नेतृत्व र अग्रगामी सोचले मात्र गर्न सक्छ । नेकां, एमाले, माओवादी र अन्य मधेशी दलको एजेन्डा हराउन थालेको छ, किनभने उनीहरूसित दल नवीकरण गर्ने योजना छैन । नेकांका दोस्रो तहका नेतामा केही समय पहिले देखिएको उत्साह र जनआशा सेलाउन थालेको र उनीहरू यथास्थितिवादी नेतृत्वको अक्षमतामा बिटुलिन थालेका छन् भन्ने आमबुझाइ बढिरहेको छ ।

के पनि सत्य हो भने नयाँ पिँढीका युवालाई अब काम र क्षमतामा बढी विश्वास छ, न कि सिद्धान्तमा । यो पनि आजका ठूला भनिएका दलका लागि चुनौती बनेर खडा भएको छ । अब लोकतन्त्रको जनमुखी चरित्र, अग्रगामी सोच, सैद्धान्तिक र कार्यक्षमतामा सक्कली रूप चाहिएको छ । जनताको समर्थन पाउन त्यहीअनुसारको नेताको छवि प्रस्तुत हुन सक्दा मात्र चुनावमा सफलता हासिल हुने परिस्थिति बन्न सक्छ ।

के नयाँ आएका दलबाट राजनीतिक रूपान्तरणको सम्भावना अरूको भन्दा बढी छ ? यस प्रश्नको उत्तर अहिले नै दिन सक्ने अवस्था छैन, किनभने उनीहरू यी तीन-चार वर्षमा आफ्ना मान्यता र क्षमतामा कति खरो उत्रिन सक्छन् । राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीका आजका सांसदको भूमिका हेरिँदा भने केही आस गर्ने ठाउँ रहन्छ । उनीहरूको सबैभन्दा बढी आर्जन भनेको हालसम्म कायम भएको चारित्रिक स्वच्छता, शैली र सिक्ने प्रवृत्ति हो । यस दलका नेता रवि लामिछाने वेलावेला विवादमा पर्ने गरेको र उनको चरित्रमा प्रश्न उठ्ने गरेको पाइए पनि यी सांसद हुनुपहिलेका घटनासित जोडिएका हुन्, जसको निदान भइसकेको छैन । अन्य भ्रष्टाचारका आरोप लागेको छैन ।

उनीबाहेक अरू सहकर्मी यथावत् छन् र तिनको संस्कार जनताले नियालिरहेका छन् । उनीहरूको गणतन्त्रप्रतिको समर्पण, कार्यदिशा, क्षमता, नम्रता आदिसँग उनीहरूको दलको उत्थान र पतन जोडिएको छ । अन्य साना दल, विशेषगरी केही नयाँ क्षेत्रीय पार्टीको अस्तित्व यकिन गर्न सकिँदैन । तर, मधेशका मुद्दा कुनै न कुनै रूपमा उठिरहने आधार धेरै भएकाले यस्ता मुद्दाले उनीहरूको भूमिका यकिन हुने भएको छ । उनीहरूले कसरी आफ्ना मुद्दा जीवित राखी नवीकरण गर्न सक्छन्, त्यो भविष्यले नै बताउला ।

नयाँ वा पुराना सबै दलको प्रमुख उद्देश्य र कार्यक्रम लोकतान्त्रिक गणतन्त्रलाई कसरी जनमुखी र प्रभावशाली बनाउने भन्नेतर्फ केन्द्रित हुनुपर्छ । यस उद्देश्य प्राप्तिका लागि चल्दै आएको औपचारिकता, अकर्मण्यता र भ्रष्टीकरण अन्त्य हुनुपर्छ । यसै परिवेशमा प्रतियोगितात्मक लोकतन्त्रको अभ्यास हुँदा सबैको हित हुन्छ । त्यसैले, नेताको शुद्धीकरण र क्षमता अति आवश्यक पक्ष भएका छन् । अब पुराना र स्थापित भनिएका दलहरूले पुरानो भोटब्यांकले मात्र प्रतिस्पर्धामा उत्रिन गाह्रो पर्छ । तीव्र गतिमा बदलिएको राजीतिक परिवेशमा त्यसैका बलमा मात्र टिक्न सजिलो छैन । (नयाँ पत्रिका)

नता क्षमता, शासनमा स्वच्छता र नेताका दृढ विश्वाससाथ कार्य सम्पादनको क्षमता हेर्न चाहन्छन् । युवा हुनुका साथसाथै चिन्तनशील नेता भए झनै राम्रो । उमेरले मात्रै पनि राजनीतिमा गतिशीलता र अग्रगामी सोचका साथ रुपान्तरणका एजेन्डा अघि बढ्न सक्दैनन् । यदि युवाशक्ति परम्परावादी बढी र रुपान्तरणकारी कम भए भने त्यस्ता नेतालाई जनताले तिरस्कार गर्छन् । तर, आज अमेरिकाजस्तो देशमा पनि जो बाइडेन र डोनाल्ड ट्रम्पजस्ताले राजनीति रंग्याइरहेकै छन् ।

यतिका गतिविधि गरेको भए पनि जनतालाई त्यो अमान्य छ । अब सक्रिय राजा भनेको तनाशाही स्वीकार गर्नु हो, जुन नेपाली जनताले फालिसकेका छन् । आलंकारिक राजा किन चाहियो ? त्यसको भूमिका निर्वाचित राष्ट्रपतिले निर्वाह गरेकै छन् ।

जनता क्षमता, शासनमा स्वच्छता र नेताका दृढ विश्वाससाथ कार्य सम्पादनको क्षमता हेर्न चाहन्छन् । युवा हुनुका साथसाथै चिन्तनशील नेता भए झनै राम्रो । उमेरले मात्रै पनि राजनीतिमा गतिशीलता र अग्रगामी सोचका साथ रूपान्तरणका एजेन्डा अघि बढ्न सक्दैनन् । यदि युवाशक्ति परम्परावादी बढी र रूपान्तरणकारी कम भए भने त्यस्ता नेतालाई जनताले तिरस्कार गर्छन् । तर, आज अमेरिकाजस्तो देशमा पनि जो बाइडेन र डोनाल्ड ट्रम्पजस्ताले राजनीति रंग्याइरहेकै छन् । तर, ब्राजिलका राष्ट्रपति लुला सत्तरीको दशकका भए पनि फुर्तिलै देखिन्छन् । शारीरिक र मानसिक रूपमा ठीक भए पनि सोच भने यथास्थितिवादी भए त्यसको कुनै काम छैन ।

आजको चुनावका तरिकामा ठूलो परिवर्तन आएको छ । जसको सबभन्दा पछिल्लो उदाहरण पाकिस्तानमा भएको चुनाव परिणामले देखाएको छ । इमरान खानले जेलबाटै वाग्लेले भनेझैँ डिजिटलाइजेसनकै माध्यम प्रयोग गरी उनका दलका स्वतन्त्र भएर लडेका उम्मेदवार जिताई पहिलो दल बनाए । उनले जनतासित जेलको कोठाबाटै सोझो सम्पर्क स्थापित गरे । जनताले उनीमाथि अन्याय भएको, सेना र अन्य विरोधी दल मिली हराउने हत्कण्डा प्रयोग गरेको भन्ने धारणाले उनको पक्षमा यतिका मत आएको हो । यसलाई कतिपयले सेनामाथिको अविश्वास पनि भनेका छन् ।

यस्ता साधनको प्रयोगमा अभ्यस्त आजका युवा धेरै पर्छन् र उनीहरूको झुकाव अब पुराना दलका नेता वा उनले

एमालेलाई सत्ताको हतारो

बलराम केसी

त्रिभुवन विश्वविद्यालयमा भागबन्डा अन्त्यको संस्कृति सुरू भएको छ । सरकारले भुटानी शरणार्थी, ललिता निवास, सुनकाण्डजस्ता प्रकरणमा मुद्दा चलायो । बाँसबारी छाला जुत्ता काण्डमा अनुसन्धान अघि बढाइसकेको छ । सरकार गठन भएको एक वर्ष पूरा भएको धेरै भएको छैन । नेपालमा संस्कार नै मन्त्री पदको 'बार्गेनिङ' र नपाए 'सरकार ढाल्ने' हुन्छ । मिलीजुली सरकारले एकै वर्षमा केही राम्रा काम गरेको देखिन्छ । तर, एमाले अध्यक्ष केपी शर्मा ओलीले झन्डै दुई तिहाइ बहुमतको सरकार साढे तीन वर्ष चलाउँदा केही गर्न सक्नुभएन । गिरिबन्धु टी इस्टेटको जग्गा सट्टापट्टा गर्ने खेलमा उहाँको भूमिका देखियो । तर, अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोगका पदाधिकारी नियुक्तिमा ओलीको समेत भागबन्डा परेपछि अनुसन्धानमा उहाँ सुरक्षित देखिनुहुन्छ । उहाँले आफ्नो कामको समीक्षा गर्नुपर्ने हो तर उहाँ ७५१ बुँदे माग राखेर र बालकुमारी घटनालाई लिएर सरकार ढाल्न तम्सिनुभएको छ ।

ओलीले निकालेको निहुँ सत्ताबहिर बस्नुपर्दाको छटपटी र पीडाको अभिव्यक्ति हो । चुनावपछि सरकार बनाउने कुरामा कांग्रेस सभापति शेरबहादुर देउवा र माओवादी अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालको कुरा मिलेन । दाहालले ओलीसँग सरकार बनाउनुभयो । पाँचवर्षे कार्यकालमध्ये आधाआधा समय प्रधानमन्त्री बन्ने सम्झौता हुँदा ओलीका लागि दाहाल 'माई डियर कमरेड' बन्नुभयो । तर, राष्ट्रपतिमा कुरा मिलेन । ओलीले संसद् विघटन गरे पनि अध्यादेश जारी गरे पनि हातहातै ल्याप्चे लगाउने राष्ट्रपति चाहनुभयो होला । तर, दाहालले त्यस्तो राष्ट्रपति मान्नुभएन । दाहालले देउवा क्याम्पसँग मिलेर सरकार बनाएपछि तिनै दाहालमाथि ओलीको तथानाम गाली सुरू भयो ।

सायद ओलीले संविधानको धारा १०३ मा उल्लिखित 'संसद्को विशेषाधिकार' लाई गलत बुझ्नुभएको छ । धारा १०३ को मतलब विपक्षी भएपछि जे पनि गर्न पाइन्छ भन्ने उहाँको बुझाइ देखिन्छ । विशेषाधिकार भनेको अन्य कुनै वर्गलाई प्राप्त नहुने खास एक वर्गलाई मात्र प्राप्त हुने उन्मुक्ति, सुविधा र सहुलियत हो । ती प्राप्त नभए उसले कार्य सम्पादन गर्न सक्दैन ।

संसद्मा बोलेको कुरा, दिएको मतको न्यायपालिका वा अन्य कुनै निकायले जाँच्ने वा हस्तक्षेप गर्ने हो भने सांसदले बोल्न सक्दैन । मत हाल्न सक्दैन । सरकारको विरोध गर्न सक्दैन । यी सबै सम्भावित अवरोध र खतराबाट उन्मुक्ति दिन धारा १०३ ले विशेषाधिकार दिएको हो । यही धाराले गर्दा संसद् अबरूद्ध गर्ने अधिकार हुन्छ, टेबुल कुर्सी भाँच्न पाइन्छ, होहल्ला गर्न पाइन्छ भनेर कुनै दलले बुझ्छ भने त्यस्ता दलका व्यक्ति सांसद पदका लागि योग्य हुन सक्दैनन् ।

अध्ययनको सिलसिलामा बेलायतको 'हाउस अफ कमन्स' को बैठक अवलोकन गर्ने मौका मिलेको थियो । त्यहाँको संसद्मा छलफल, प्रश्नोत्तर र प्रस्तुति मर्यादित र सभ्य हुन्छ । संसद्मा बाधाविरोध गर्ने, भद्रगोल मच्चाउने, असभ्य र अमर्यादित व्यवहार देखाउने कल्पना नै गरिँदैन । प्रश्नोत्तर र छलफलमा आफ्नो वैकल्पिक विचार सभ्य तरिकाले राख्ने गरिन्छ । गाली गरिँदैन, गर्नै पाइँदैन र गर्दैनन् पनि । टेबुल कुर्सी भाँच्ने, वेल घेर्ने, कामकारबाही अवरूद्ध गर्ने कल्पना नै गरिन्न । विपक्षी दलले जनता र मिडियाले नपत्याउने आधारहीन र काल्पनिक झूटा आरोप सरकारलाई लगाउँदैनन् ।

स्थापित नै हुन नसक्ने आरोप कहिल्यै लगाइँदैन । लगाइहाले पनि मिडियाले सत्यतथ्य जाँच गर्छ । स्थापित नहुने कुरालाई मिडियाले हाइलाइट गर्दैन । नेताहरू नैतिकता, संसदीय मर्यादा आफैंले बनाएको संसद्को नियमावली, कानुन र बेलायती जनतादेखि डराउँछन् । संसद्मा बकवास, झुटा कुरा र सीमा नाघेर कसैलाई अमर्यादित शब्दमा गाली गरे मिडियाले नै गाली गर्न थाल्छन् । सरकारलाई गलत, भ्रामक वा सस्तो लोकप्रियताका लागि झूटा आरोप लगाइहाले जनताले नै त्यस्ता नेतालाई आम चुनावमा फाल्छन् । बेलायतमा सन् १९५७ देखि १९६३ सम्मका प्रधानमन्त्री हेरोल्ड म्याकमिलन र १९६४ देखि १९७० सम्मका हेरोल्ड विल्सन पालैपाले सरकार र विपक्षीमा हुँदा संसद्को गरमागर्मी छलफलपछि 'क्याफेटेरिया' मा बियरको ग्लास समातेर 'चियर्स' गर्दै मैत्रीपूर्ण संवादमा हुन्थे । मार्क थ्याचर १९७९ देखि १९९० सम्म प्रधानमन्त्री हुनुभयो । विपक्षीका नेता निल किनक हुनुहुन्थ्यो । थ्याचरको विपक्षीसँग मात्रै सौदार्हपूर्ण सम्बन्ध भएन । अन्य सबै प्रधानमन्त्री र विपक्षीको सम्बन्ध राम्रै थियो ।

अमेरिकामा राष्ट्रपतिको चुनाव हुँदै छ । रिपब्लिकन र डेमोक्रेट दुबै दलबाट प्रतिस्पर्धी हुन्छन् । भाषणमा व्यक्तिगत र चरित्रको आलोचना गर्दैनन् । डोनाल्ड ट्रम्पमाथि चार वर्षअघि चुनाव हारेका बेला उहाँका मतदाताले संसद् भवनमा विद्रोह गरेको लगायत धेरै मुद्दा छन् । राष्ट्रपति जो बाइडेन नै यसपालि पनि अर्को दलबाट चुनावी प्रतिस्पर्धामा हुनुहुन्छ । तर बाइडेनले ट्रम्पका मुद्दा चुनावी छलफलम उठाउनुभएको छैन र उठाउने अवस्था पनि छैन । चुनावको एजेन्डा रोजगार, अर्थतन्त्र, करको दर, मुद्रास्फिति, स्वास्थ्य, आवास, शिक्षा, अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध, युक्रेनजस्ता बिषयमा मात्र हुन्छ र छ । अमेरिकामा नतिजा आउनासाथ पराजय भोग्नेले 'मैले चुनाव हारें, निर्वाचित राष्ट्रपतिलाई बधाई । अब हामीले राष्ट्रपतिलाई सहयोग गर्नुपर्छ' भन्दै संसद्मा सहकार्यको वक्तव्य दिन्छन् ।

अलगोर र जर्ज डब्लु बुस द्वितीय राष्ट्रपति चुनावमा क्रमशः डेमोक्रेट र रिपब्लिकन पार्टीका प्रतिस्पर्धी थिए । इलेक्ट्रोरल भोटमा अलगोर पराजित हुनुभयो । क्यालिफोर्नियाको स्टेट सुप्रिम कोर्टमा हारे पनि फेडेरल सुप्रिम कोर्टमा पुनरावेदनको बाटो थियो । तर अलगोरले 'फैसलासँग म सहमत त छैन तर अदालतको फैसला मान्नुपर्छ, म पुनरावेदन गर्दिनँ, विवाद यहीं अन्त्य गर्छु, बुस राष्ट्रपति बन्नुभएकामा बधाई दिन्छु' भन्नुभयो । यस्तो संस्कार नेपाली नेतामा आउनेवाला छैन । बाराक ओबामाबाट नेपाली नेताले सिक्नुपर्छ । ओबामा डेमोक्रेटिक पार्टीबाट राष्ट्रपतिको उम्मेदवार हुनुहुन्थ्यो । काला वर्णका उहाँ केन्या मूलका अमेरिकन नागरिक हुनुहुन्छ । धेरैलाई लागेको थियो, अमेरिकामा कालो वर्णको मानिस कसरी राष्ट्रपति हुन सक्ला ? ओबामाले 'डिबेट' मा भन्नुभयो, 'म केन्याको स्कुल शिक्षकको केन्याली बाउको कालो जातको छोरा अमेरिकाबाहेक अन्यत्र भए राष्ट्रपतिको उम्मेदवार बन्न असम्भव थियो तर यो अमेरिका महान् भएकाले उम्मेदवार बन्न सम्भव छ । अमेरिका ल्याटिनो अमेरिकन र एसियन अमेरिकन होइन । काला वर्ण र सेता वर्णको पनि अमेरिका होइन । अमेरिका भनेको युनाइटेड स्टेट्स अफ अमेरिका हो ।' उहाँले यसो भन्दा सबैले उठेर सम्मान प्रकट गरेका थिए । भाषण सुनेर धेरैले हर्षको आँसु निकाले र त्यही भाषणले ओबामा निर्वाचित पनि हुनुभयो । उहाँले तुच्छ शब्द बोलेर अरूलाई घृणा गरेको सुनेको, पढेको छैन ।

भारतमा पीभी नरसिंह राव र अटलविहारी बाजपेयी दुवै प्रधानमन्त्री र विपक्षी दलको नेता हुनुभयो । रावलाई भ्रष्टाचार मुद्दा लाग्यो । सुरू अदालतले सफाइ दियो । बाजपेयी प्रधानमन्त्री हुनुहुन्थ्यो । उहाँले सीबीआईलाई 'राव त्यस्तो मान्छे होइन, पुनरावेदन नगर्नु' भन्नुभयो । मुद्दा अन्त्य गरियो । राव प्रधानमन्त्री हुनुहुन्थ्यो । सदस्य राष्ट्रहरूमा मानवअधिकारको अवस्थाबारे जेनेभामा प्रत्येक वर्ष हुने आवधिक मूल्यांकनमा पाकिस्तान भारतप्रति आक्रामक हुने गर्थ्यो । प्रभावकारी प्रतिरक्षाका लागी प्रधानमन्त्री रावले बाजपेयीलाई अनुरोध गर्नुभयो । राष्ट्रका लागि भनेर उहाँ मान्नुभयो र जानु पनि भयो ।

राजीव गान्धीले बाजपेयीको तारिफ गर्दै 'भारतको टावरिङ पर्सनालिटी राजनेता आवश्यक छ, तपाईं भारतको राजनेता हो' भनेर सम्मान गर्नुहुन्थ्यो । यस्तो संस्कार हाम्रा विपक्षी दलका नेताले सिक्न सक्नुपर्छ तब राम्रो राजनीतिक संस्कार विकास हुन्छ । गाली गरेर, अपशब्द बोलेर, घृणा गरेर, संसद् अवरूद्ध पारेर सरकार ढाल्ने दाउ गरेर कहिले पनि संस्कार विकास हुँदैन । महान् नेता बनिँदैन । एमालेले एउटा गोलीले दुई चरा मार्ने उद्देश्यले ७५१ बुँदे माग सरकारलाई बुझाएको छ । सरकार ढले ठिकै, नढले 'पब्लिसिटी' हुन्छ भनेर ती माग ल्याइएका छन् । यी माग नेपालका बाटाघाटा, अस्पताल, स्कुललगायत ग्रामीण आर्थिक विकाससँग सम्बन्धित हुन् । यो कुनै नयाँ मुद्दा होइन । मागमा देखिएका जिल्लाहरू ओलीले शासन गर्दा नेपालको भुभागमा नभएर उहाँको शासन गएपछि मिसिन आएका होइनन् । चारपटक नीति तथा कार्यक्रम बनाउँदा र बजेट पेस गर्दा उहाँले किन छुटाउनुभयो ? यसको जवाफ उहाँले दिनुपर्छ । उहाँ हार्वर्ड वा अक्सफोर्डमा पढेर अन्तर्राष्ट्रिय संस्थामा आर्थिक विकाससम्बन्धी काम गरी 'टेक्नोक्रेट' भएर फर्केको व्यक्ति होइन । नेपालको ग्रामीण अवस्था थाहा नभएको व्यक्ति पनि होइन ।

पाकिस्तानमा एकपटक यस्तो भएको थियो । सन् २००४ ताका शौकत अजिज प्रधानमन्त्री बन्नुभयो । उहाँ विदेशमा काम गरेर बसेका चर्चित अर्थशास्त्री हुनुहुन्थ्यो । जनरल मुसर्रफले अर्थतन्त्र सुधार्नका लागि उहालाई स्वदेश फर्कन अनुरोध गर्नुभयो । भारतका मनमोहन सिंहको योगदान देखेर पाकिस्तानमा त्यही गरियो । अजिज फिर्ता आएर अर्थमन्त्री र प्रधानमन्त्री बन्नुभयो । लामो समय अन्तर्राष्ट्रिय संस्थामा काम गरेकाले उहालाई पाकिस्तानको ग्रामीण क्षेत्रको समस्या बुझ्न केही समय लाग्यो । हाम्रा विपक्षी दलको नेता ओली विदेशमा नबसेको टेक्नोक्रेट पनि नभएकाले अहिले उठाइएका समस्या उहाँले आफ्नो शासनकालमा देख्नुपर्ने हो । सत्तामा हुँदा नदेख्ने विपक्षीमा हुँदा देख्ने कस्तो रोग हो ? ७५१ बुँदे अल्टिमेटम गैरजिम्मेवार र अवसरवादीपन हो । विपक्षी दलको नेता त प्रधानमन्त्री पर्खिरहेको व्यक्ति हो, जिम्मेवार बन्नुपर्छ । धारा ८५ र १०० (४) को अर्थ संसदको कार्यकाल ५ वर्ष राखियो । सरकार गठन भएको पहिलो दुई वर्ष अविश्वासको प्रस्ताव ल्याउन नपाइने व्यवस्था गरियो । निर्वाचित भए ५ बर्षभित्र सम्पन्न गर्ने विकासको प्रतिबद्धता घोषणापत्रमा लेखिन्छ । घोषणा लागू गर्न कम्तीमा २ वर्ष समय दिनुपर्छ भनेर धारा १०० को उपधारा ४ मा २ वर्षसम्म अविश्वासको प्रस्ताव दर्ता गर्न नपाउने व्यवस्था गरिएको हो । नक्कली अविश्वासको प्रस्ताव नल्याउलान् र ल्याए पनि पारित हुँदैन भनेर प्रस्ताव ल्याएपछि अर्को एक वर्ष ल्याउन नपाउने व्यवस्था गरियो । सरकारको स्थायित्व भए आर्थिक विकास हुन्छ भनेर यसो गरिएको हो । संविधानको धारा ८४ र १०० (४) को मर्म नबुझेर २ वर्ष पनि नपर्खीकन सरकार ढाल्ने छटपटी गर्नु उचित हुन्छ र ?

१९ देखि ५० वर्षसम्मलाई कामको खोजी गर्ने उमेर मान्ने हो भने नेपालमा ४२ प्रतिशत जनता कामको खोजी गर्नेमा पर्छन् । २२ लाख युवा खाडीलगायत मुलुकमा ४० डिग्री तापक्रममा काम गरिरहेका छन् । उनीहरू जिउँदो फर्किन्छन्, फर्किँदैनन् भन्ने चिन्ता परिवारजनलाई छ । एकमात्र आशा नयाँ संविधानको छ । भ्रष्टाचार नियन्त्रण होला, रोजगार सृजना हुन्छ होला भन्ने छ । तर विपक्षी दलका नेता 'विद्रोही' को भूमिका खेली सरकार ढालेर अस्थिरता सृजना गर्न चाहनुहुन्छ ।संसदीय व्यवस्थामा दोस्रो ठूलो दल विपक्षी दल बन्नुपर्छ, विद्रोही होइन । विपक्षी दल र विद्रोही दलमा फरक छ । विपक्षी दलले संविधानवाद, कानुनी शासन, संसदीय परम्परा, संस्कार र अभ्यासमा विश्वास गर्छ । विद्रोही दलले संविधान र कानुन मान्दैन, तोडफोड, हुलहुज्जत र बल प्रयोगमा विश्वास गर्छ । एमालेले बेलायतको विपक्षी दलको भूमिका खेल्न सक्नुपर्छ । एमालेले बालकुमारी घटनालाई लिएर उठाएको नैतिकताको प्रश्नमाथि लेखक विरोध गर्दैन । तर संसद् विघटन गर्ने, सर्वोच्च अदालतले दुई पटक बदर गर्दा राजीनामा नगर्ने र विश्वासको मत लिन नसक्दा राजीनामा नगर्ने ओली र उहाँको दलले नैतिकताको प्रश्न उठाउन सुहाउँछ ? सत्ताकेन्द्रित राजनीति गर्ने नै भए पनि संवैधानिक बाटो छ । धारा ११९ को उपधारा (२) मा वार्षिक अनुमान पेस गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । त्यसरी पेस गर्दा अघिल्लो वर्षको रकमको खर्च र उपलब्धि पनि पेस गर्नुपर्छ, अनि मात्र बजेट पारित हुन्छ । उपधारा (२) को उद्देश्य निष्पक्ष अर्थशास्त्री, योजनाविद्, तथ्यांकविद् र विकासविद्को स्थायी समिति गठन र तिनीहरूको प्रतिवेदनअनुसार खर्च र उपलब्धिको निष्पक्ष मूल्यांकन हुनुपर्ने हो । उपधारा (२) को समिति गठन भएको छैन ।

नेपालमा खर्च हुन्छ, उपलब्धि हुँदैन । जसरी पनि प्रधानमन्त्री बन्नैपर्ने हो भने उपधारा (२) को समिति गठन गरेर प्रत्येक वर्ष समितिको प्रतिवेदनअनुसार प्रगति हासिल नभएको देखेपछि 'बजेट पारित नगरी अड्काएर' सरकारलाई राजिनामा गर्न बाध्य गराएर ओली प्रधानमन्त्री बने भयो नि ! बजेट पारित हुन सकेन भने संसदीय व्यवस्थामा सरकारले राजीनामा गर्छ । किन असंवैधानिक तरिकाले सरकार ढाल्ने प्रपञ्च रच्नुपर्‍यो ? (कान्तिपुर)

विद्युतजडित क्षमता बढ्दै, तर जलवायु परिवर्तनले उत्पादन घटाउँदै

काठमाडौं । चालू आव ०८०/८१ को ६ महिनामा राष्ट्रिय ग्रिडमा एक सय ४४ मेगावाट विद्युत् थपिएको छ । निजी क्षेत्रका विभिन्न १० आयोजनाबाट सोबराबरको विद्युत् राष्ट्रिय प्रसारण प्रणालीमा जोडिएको हो ।

योसँगै विद्युत्को जडित क्षमता दुई हजार नौ सय तीन मेगावाट पुगेको छ । गत असारसम्म विद्युत्को जडित क्षमता दुई हजार सात सय ५९ मेगावाट थियो । चालू आवको ६ महिनामा एक सय ४४ मेगावाट क्षमताका आयोजना प्रणालीमा जोडिएको नेपाल विद्युत् प्राधिकरणबाट प्राप्त एक तथ्यांकले देखाएको छ । गत आवको पहिलो ६ महिनामा भने एक सय ७६ मेगावाट क्षमताका आयोजनाहरू राष्ट्रिय ग्रिडमा थपिएका थिए ।

यस अवधिमा ०.९७ मेगावाटको घट्टे खोला स्माल, ३३.४० मेगावाटको लिखु–२, १०.३० मेगावाटको डाउन पिलुवा र ४० मेगावाटको अपर चमेलिया जलविद्युत् आयोजना प्रणालीमा जोडिएका छन् । यसैगरी, १०.७० मेगावाटको अपर सानीगाढ, १४ मेगावाटको घार खोला, १४.८० मेगावाटको अपर सान्जेन, ३.२ मेगावाटको गेलुङ र सात मेगावाटको अपर सुरी जलविद्युत् आयोजनाको बिजुली प्रणालीमा जोडिएको छ । बाँकेस्थित पियोर इनर्जीको सोलार प्लान्टको पहिलो ब्लकबाट १० मेगावाट विद्युत् प्रणालीमा थपिएको छ ।

यसबाहेक माघयता पियोर इनर्जीकै सोलार प्लान्टको दोस्रो ब्लकबाट थप १० मेगावाट र रानी जमरा–कुलरिया सिँचाइ आयोजनामा रहेको ४.७१ मेगावाटको पावर प्लान्ट पनि राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिएका छन् । तर, यससम्बन्धी विवरण प्राधिकरणले सार्वजनिक गरेको छैन । सरकारले चालू आवमा कुल नौ सय मेगावाट विद्युत् राष्ट्रिय प्रसारण प्रणालीमा जोड्ने घोषणा गरेको छ । तर, असारसम्म पुग्दा ५–६ सय मेगावाट हाराहारीमा मात्रै विद्युत् थपिने देखिएको प्राधिकरणका अधिकारी बताउँछन् ।

राष्ट्रिय प्रणालीमा आयोजना अर्थात् विद्युत्को जडित क्षमता बढे पनि हिउँदे विद्युत्को उत्पादनमा निराशा देखिएको छ । गत हिउँदमा विद्युत्को जडित क्षमता २४–२५ सय मेगावाट हाराहारी थियो । अहिले विद्युत्को जडित क्षमता झन्डै तीन हजार मेगावाट पुगेको छ । यसरी जडित क्षमता बढे पनि त्यसअनुसार हिउँदे विद्युत्को उत्पादन बढ्न नसकेको प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशन कुलमान घिसिङ बताउँछन् ।

गत वर्ष फागुन ४ गते औसतमा सात सय ७४ मेगावाट विद्युत् उत्पादन भएको थियो । पछिल्लो एक वर्षमा विद्युत्को जडित क्षमता पाँच सय मेगावाट बढेको छ । तर, यो वर्ष फागुन ४ गते पनि गत वर्षको सोही दिनकै हाराहारीमा अर्थात् औसत सात सय ८८ मेगावाट मात्रै विद्युत् उत्पादन भएको प्राधिकरणको तथ्यांकमा उल्लेख छ ।

अहिले क्षमताको ३० प्रतिशत हाराहारीमा मात्रै विद्युत् उत्पादन भइरहेको घिसिङले बताए । कतिपय आयोजनाले क्षमताको १० प्रतिशत मात्रै विद्युत् उत्पादन गर्न सकेको उनको भनाइ छ ।

'काबेली करिडोरमा दुई सय मेगावाट क्षमताका आयोजना छन् । तर, त्यहाँबाट २० मेगावाट हाराहारीमा विद्युत् उत्पादन भइरहेको छ । चार सय ५६ मेगावाटको माथिल्लो तामाकोशीबाट ६०–६५ मेगावाट मात्रै विद्युत् उत्पादन भएको छ,' उनले भने, 'यीलगायतका केही आयोजनाले क्षमताको १० प्रतिशत हाराहारीमा मात्रै विद्युत् उत्पादन गर्न सकेका छन् ।'

नेपालमा अधिकांश नदी प्रवाहमा आधारित जलविद्युत् आयोजना छन् । त्यो अवस्थामा बर्खामा जडित क्षमतामै विद्युत् उत्पादन गर्न सकिन्छ । हिउँदमा खोलामा पानीको बहाव कम हुँदा विद्युत् उत्पादन पनि स्वतः घट्छ । तर, यो वर्ष अस्वाभाविक रूपमा सुक्खा मौसम भएपछि विद्युत् उत्पादन थप प्रभावित भएको घिसिङ बताउँछन् । जलवायु परिवर्तनका कारण यस्तो समस्या आएको उनको भनाइ छ ।

'विद्युत्को जडित क्षमता बढ्दै गएको छ । तर, जलवायु परिवर्तनका कारण खोलामा पानीको बहाव घट्दै छ । यसपालि न झरी पर्‍यो, न हिउँ पर्‍यो । एक–दुई दिन मात्रै पर्ने झरी र हिउँले खासै ठूलो योगदान दिँदैन,' उनले भने, 'जलवायु परिवर्तनको असर हेर्दा हिउँदे विद्युत्मा आत्मनिर्भर हुन ठूलो चुनौती छ । यो समस्या समाधान गर्न स्टोरेज जलविद्युत् आयोजना बनाउनैपर्छ ।' गत बुधबार काठमाडौंमा आयोजित एक कार्यक्रममा पनि कार्यकारी निर्देशक घिसिङले जलवायु परिवर्तनको असर ठूलो चुनौतीका रूपमा आएको बताएका थिए ।

स्वदेशी उत्पादन घटेपछि विद्युत् आयात पनि बढ्दै गएको देखिन्छ । बर्खामा भारतमा बिजुली बिक्री गर्ने नेपालले हिउँदमा भने आयात नै गर्नुपर्छ । आयोजना थपिँदै जाँदा त्यसरी आयात गरिने विद्युत्को परिमाण घट्नुपर्ने हो । तर, उल्टै आयात बढेको प्राधिकरणको तथ्यांकले देखाउँछ । गत वर्ष फागुन ४ गते चार सय ३२ मेगावाट विद्युत् आयात भएको थियो । यो वर्ष फागुन ४ गते पाँच सय ६३ मेगावाट विद्युत् आयात भएको देखिन्छ ।

धरानमा विमानस्थल निर्माण सम्भव नरहेको क्यानको निष्कर्ष

सुनसरी । धरानमा बनाउने भनिएको विमानस्थल निर्माण नहुने भएको छ । धरान विमानस्थल निर्माण गर्न आर्थिक एवं प्राविधिक रूपमा फिजिबल नरहेको नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण (क्यान)ले निष्कर्ष निकालेको हो । धरानमा विमानस्थल निर्माणका लागि पर्यटनमन्त्री सुदन किराँती र धरान उपमहानगरपालिकाका मेयर हर्क साम्पाङको जोडबल थियो ।

मेयर साम्पाङले धरान विमानस्थल निर्माणका लागि पहल गरिदिन पत्र पठाएपछि मन्त्री किराँतीले सम्भाव्यता अध्ययन गर्न क्यानलाई निर्देशन दिएका थिए । क्यानले प्रबन्धक नलविक्रम थापाको संयोजकत्वमा अर्का प्रबन्धक अनिल बस्नेत र वरिष्ठ अधिकृत विमल खनाल सदस्य रहेको समिति गठन गरेको थियो । समितिले धरानमा विमानस्थल निर्माण गर्न नीतिगत, भौगोलिक, प्राविधिक र व्यावसायिक सम्भवनाका हिसाबले सम्भव नभएको प्रतिवेदन बुझाएको थियो ।

क्यानले मंगलबार धरानमा विमानस्थल निर्माण गर्न फिजिबल नदेखिएको निष्कर्ष निकालेपछि मेयर साम्पाङ आक्रोशित देखिएका छन् । उनले नियामक निकायलाई इंगित गर्दै फेसबुकमार्फत नियम संशोधन गरेर भए पनि विमानस्थल बनाउने बताएका छन् । संविधान त परिवर्तन हुन्छ भने नियमावली संशोधन गर्नु कुनै ठूलो कुरा नरहेको उनको भनाइ छ ।

धरान विमानस्थल निर्माण गर्दा विद्यमान हवाई नीति, २०६३ मा भएको 'तराई तथा भित्री मधेशमा विमानस्थल निर्माण गर्दा निकटस्थ विमानस्थलबाट कम्तीमा ४० नटिकल माइल हुनुपर्ने' नीतिगत व्यवस्थाविपरीत हुने अध्ययन समितिको निष्कर्ष छ । विराटनगर विमानस्थलबाट धरानको दूरी करिब ४० किलोमिटर रहेको छ । यति छोटो दूरीमा दुईवटा हवाई अड्डा सञ्चालन सम्भव नरहेको क्यानको निष्कर्ष छ । विराटनगर विमानस्थलबाट त्यति नजिकै अर्बौं रूपैयाँ खर्च गरेर विमानस्थल बनाउनु आर्थिक रूपमा भायबल नहुने क्यानका सूचना अधिकारी ज्ञानेन्द्र भुलले बताए ।

सडक यातायातको सहज पहुँच तथा त्यस क्षेत्रको भौगोलिक अवस्थितिले गर्दा वान वे एप्रोच मात्र सम्भव रहेको हवाई यातायातको दीर्घकालीन, नियमित र व्यावसायिक सम्भावना नभएको अध्ययन समितिको निष्कर्ष छ । यस्तै, विमानस्थल सञ्चालनमा टेक्निकल तथा अप्रेसनल कठिनाइ पनि रहेको बताइएको छ ।

धरानमा विमानस्थल बनाउन भन्दै खरिद गरेको जग्गामा दुई दशकसम्म पनि विमानस्थल निर्माण अगाडि नबढेपछि स्थानीयले पुरानै मूल्यमा जग्गा फिर्ता गर्न दबाब दिँदै आइरहेका छन् । स्थानीयले जग्गा फिर्ता दिलाउन भन्दै उपमहानगरमा पटक–पटक निवेदन दिइरहेको मेयर साम्पाङको भनाइ छ । विगतमा पनि पटक–पटक धरान विमानस्थल निर्माणका लागि अध्ययन गर्न माग गर्दै आएको थियो । नेपालमा सम्भाव्यता अध्ययन नै नगरी हचुवाका भरमा विमानस्थल निर्माण हुँदै आइरहेका छन् ।

कतिपय जिल्लामा विमानस्थल निर्माणलाई राजनीतिक नाराका रूपमै अगाडि बढाइएको छ । अहिले देशभर तीनवटा अन्तर्राष्ट्रियसहित ५४ वटा विमानस्थल निर्माण भएका छन् । जसमध्ये २२ वटा विमानस्थलमा एउटै उडान हुँदैनन् । यी विमानस्थलमा उडान नहुनुमा प्राविधिक जटिलता, आर्थिक सम्भाव्यता नहुनु, जहाज अभावलगायत कारण रहेका छन् ।

धरानमा बनाउने भनिएको विमानस्थल निर्माण नहुने भएको छ । धरान विमानस्थल निर्माण गर्न आर्थिक एवं प्राविधिक रूपमा फिजिबल नरहेको नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरण (क्यान)ले निष्कर्ष निकालेको हो । धरानमा विमानस्थल निर्माणका लागि पर्यटनमन्त्री सुदन किराँती र धरान उपमहानगरपालिकाका मेयर हर्क साम्पाङको जोडबल थियो ।

मेयर साम्पाङले धरान विमानस्थल निर्माणका लागि पहल गरिदिन पत्र पठाएपछि मन्त्री किराँतीले सम्भाव्यता अध्ययन गर्न क्यानलाई निर्देशन दिएका थिए । क्यानले प्रबन्धक नलविक्रम थापाको संयोजकत्वमा अर्का प्रबन्धक अनिल बस्नेत र वरिष्ठ अधिकृत विमल खनाल सदस्य रहेको समिति गठन गरेको थियो । समितिले धरानमा विमानस्थल निर्माण गर्न नीतिगत, भौगोलिक, प्राविधिक र व्यावसायिक सम्भवनाका हिसाबले सम्भव नभएको प्रतिवेदन बुझाएको थियो ।

क्यानले मंगलबार धरानमा विमानस्थल निर्माण गर्न फिजिबल नदेखिएको निष्कर्ष निकालेपछि मेयर साम्पाङ आक्रोशित देखिएका छन् । उनले नियामक निकायलाई इंगित गर्दै फेसबुकमार्फत नियम संशोधन गरेर भए पनि विमानस्थल बनाउने बताएका छन् । संविधान त परिवर्तन हुन्छ भने नियमावली संशोधन गर्नु कुनै ठूलो कुरा नरहेको उनको भनाइ छ ।

धरान विमानस्थल निर्माण गर्दा विद्यमान हवाई नीति, २०६३ मा भएको 'तराई तथा भित्री मधेशमा विमानस्थल निर्माण गर्दा निकटस्थ विमानस्थलबाट कम्तीमा ४० नटिकल माइल हुनुपर्ने' नीतिगत व्यवस्थाविपरीत हुने अध्ययन समितिको निष्कर्ष छ । विराटनगर विमानस्थलबाट धरानको दूरी करिब ४० किलोमिटर रहेको छ । यति छोटो दूरीमा दुईवटा हवाई अड्डा सञ्चालन सम्भव नरहेको क्यानको निष्कर्ष छ । विराटनगर विमानस्थलबाट त्यति नजिकै अर्बौं रूपैयाँ खर्च गरेर विमानस्थल बनाउनु आर्थिक रूपमा भायबल नहुने क्यानका सूचना अधिकारी ज्ञानेन्द्र भुलले बताए ।

सडक यातायातको सहज पहुँच तथा त्यस क्षेत्रको भौगोलिक अवस्थितिले गर्दा वान वे एप्रोच मात्र सम्भव रहेको हवाई यातायातको दीर्घकालीन, नियमित र व्यावसायिक सम्भावना नभएको अध्ययन समितिको निष्कर्ष छ । यस्तै, विमानस्थल सञ्चालनमा टेक्निकल तथा अप्रेसनल कठिनाइ पनि रहेको बताइएको छ ।

धरानमा विमानस्थल बनाउन भन्दै खरिद गरेको जग्गामा दुई दशकसम्म पनि विमानस्थल निर्माण अगाडि नबढेपछि स्थानीयले पुरानै मूल्यमा जग्गा फिर्ता गर्न दबाब दिँदै आइरहेका छन् । स्थानीयले जग्गा फिर्ता दिलाउन भन्दै उपमहानगरमा पटक–पटक निवेदन दिइरहेको मेयर साम्पाङको भनाइ छ । विगतमा पनि पटक–पटक धरान विमानस्थल निर्माणका लागि अध्ययन गर्न माग गर्दै आएको थियो । नेपालमा सम्भाव्यता अध्ययन नै नगरी हचुवाका भरमा विमानस्थल निर्माण हुँदै आइरहेका छन् ।

कतिपय जिल्लामा विमानस्थल निर्माणलाई राजनीतिक नाराका रूपमै अगाडि बढाइएको छ । अहिले देशभर तीनवटा अन्तर्राष्ट्रियसहित ५४ वटा विमानस्थल निर्माण भएका छन् । जसमध्ये २२ वटा विमानस्थलमा एउटै उडान हुँदैनन् । यी विमानस्थलमा उडान नहुनुमा प्राविधिक जटिलता, आर्थिक सम्भाव्यता नहुनु, जहाज अभावलगायत कारण रहेका छन् ।

खेलकुद

त्रिकोणात्मक टि २० सिरिजमा नेपालको लगातार दोस्रो हार

नामिबिया, नेदरल्यान्ड्स र नेपाल सम्मिलित त्रिदेशीय शृंखलाको दोस्रो खेलमा पनि घरेलु टोली नेपाल पराजित भएको छ । बुधबार कीर्तिपुरस्थित त्रिवि मैदानमा भएको रोमाञ्चक खेलमा नेपाल दुई रनले पराजित भएको हो । टस हारेर सुरूवाती ब्याटिङ गरेको नेदरल्यान्ड्सले निर्धारित २० ओभरमा चार विकेट गुमाउँदै एक सय ८४ रनको लक्ष्य प्रस्तुत गरेको थियो । प्रत्युत्तरमा नेपालले निर्धारित ओभरमा आठ विकेट गुमाउँदा मात्र एक सय ८२ रन बनाउन सक्यो । दीपेन्द्रसिंह ऐरी र करण केसीले १८ र १९औं ओभरमा नेपाललाई जितनजिक पुर्‍याएका थिए ।

१८औं ओभरमा दीपेन्द्र र करणले १८ रन तथा १९औं ओभरमा पनि दुई खेलाडीले १५ रन जोडेपछि नेपाल खेलमा फर्किएको थियो । तर, अन्तिम ओभरमा करण र दीपेन्द्र नै आउट भएपछि नेपाल हार्न पुग्यो । अन्तिम ओभरमा पनि दीपेन्द्रले चौका र छक्का प्रहार गरेका थिए । तर, उनी फिनिसिङ भूमिकामा लामो सट खेल्ने क्रममा भान डी मेर्वेबाट बोल्ड हुन पुगे । यसपछि क्रिजमा आएका प्रतिश जिसीले दुवै बलमा लामो सट खेल्न नसकेपछि नेपाल पराजित हुन पुगेको हो । नेपालका प्रशिक्षक मोन्टी देसाईले जितनजिक पुगेर पनि दुर्भाग्यवश हार्न पुगेको प्रतिक्रिया दिए । उनले भने, 'जितनजिक पुगेर पनि हारेका छौं । हामीले पछिल्ला दुवै खेल राम्रो गरेका हौं । तर, दुवै हार्‍यौं,' देसाईले भने, 'राम्रो टोलीविरूद्ध खेलिरहँदा यस्ता नतिजा आउँछन् । यस्तो अवस्थामा ड्रेसिङ रूम बलियो बनाउनुपर्छ ।' शृंखलाको पहिलो खेलमा नेपाल नामिबियाविरूद्ध २० रनले पराजित भएको थियो । यही शृंखलामा लगातार दोस्रो हार व्यहोरेको नेपालको समग्रमा यो चौथो हार हो । यसअघि आइसिसी क्रिकेट विश्वकप लिग–२ का पछिल्ला दुई खेलमा नेपाल नेदरल्यान्ड र नामिबियासँगै पराजित भएको थियो । लगातार दोस्रो हारसँगै नेपालको त्रिदेशीय शृंखलाको फाइनल पुग्ने सम्भावना कठिन बनेको छ । फाइनल खेल्न नेपालले बाँकी दुई खेलमा दुवै टोलीलाई हराउनुपर्नेछ । प्रशिक्षक मोन्टीले विश्वकपअघि राम्रो तयारी भइरहेको बताए । उनले भने, 'विश्वकप खेल्ने टोलीविरूद्ध जसरी खेलेका छौं, यसले राम्रो गर्छ । विश्वकपका लागि यो राम्रो तयारी भएको छ ।'

नेपालको इनिङ्समा कप्तान रोहितकुमार पौडेल र दीपेन्द्रले अर्धशतकीय इनिङ्स खेलेका थिए । तेस्रो नम्बरमा क्रिजमा आएका रोहितले ३५ बलमा ६ चौका र दुई छक्कासहित ५० रन बनाए । यो उनको छैटौं अर्धशतक हो । रोहित अर्धशतक बनाउनेबित्तिकै आउट भए । उनी आउट हुँदा नेपालले ११.५ ओभरमा एक सय रन बनाएको थियो । पाँचौं नम्बरमा क्रिजमा आएका दीपेन्द्रले ३४ बलमा ६ चौका र तीन छक्कासहित सर्वाधिक ६३ रन बनाएका हुन् । उनी चौका हान्ने क्रममा बोल्ड हुँदा कीर्तिपुर मैदान सुनसान बनेको थियो । नेपालको इनिङ्समा रोहित र आसिफले दोस्रो विकेटका लागि ४५ बलमा ६५ रनको सर्वाधिक साझेदारी गरे । सातौं विकेटका लागि करण र दीपेन्द्रबीच २४ बलमा ५५ रनको साझेदारी भएको थियो । यसअघि ओपनर कुशल भुर्तेल चार बल खेलेर डक आउट भए । यसपछि कप्तान रोहित र आसिफ शेखले नेपालको इनिङ्स उकासेका थिए । आसिफ ३४ बलमा चार चौका र एक छक्कासहित ३४ रन बनाएर पेभिलियन फर्किएका थिए । कुशल मल्ल ११ र सन्दीप जोरा आठ रनमा आउट भए । अलराउन्डर सोमपाल कामी गोल्डेन डक आउट भए । नेदरल्यान्ड्सका सेब्रान्ड र रोइलोप भान डेरले समान दुई विकेट लिए ।

जोर्डनविरुद्धको फाइनलमा सावित्रा नखेल्ने

स्ट्राइकर सावित्रा भण्डारी 'साम्बा'ले वेस्ट एसियन फुटबल महासंघ वाफ महिला च्याम्पियनसिपको फाइनल खेल गुमाउने भएकी छिन् । साउदी अरेबियामा चलिरहेको प्रतियोगिताको फाइनल खेलमा नेपालले आज राति जोर्डनको सामना गर्दै छ । अखिल नेपाल फुटबल संघ (एन्फा)ले सावित्राले फाइनल गुमाउने पुष्टि गरेको हो । 'फिफा विन्डोअन्तर्गत फाइनल खेल नपर्ने हुँदा क्लबसँगको सम्झौताअनुसार सावित्रा टोलीमा नहुने भएकी हुन्,' एन्फाले भनेको छ ।

सावित्रा फ्रान्सको शीर्ष डिभिजन क्लब एन एभान्ट गेङ्गाम्पमा अनुबन्ध छिन् । क्लबले फिफा विन्डोमा मात्रै उनलाई फुकुवा गरेका कारण फाइनल गुमाउने भएकी हुन् । उनी फाइनल छाडेर फ्रान्स फर्किनेछिन् । 'हामीले उनलाई टोलीमै राख्न धेरै प्रयास गरेका थियौं । गेङ्गाम्पको प्रशिक्षकसँग पनि कुरा भयो । प्रशिक्षकले सहमति जनाएका थिए । तर, क्लब मालिकले नछाड्ने आदेश दिएपछि उनी फाइनल खेलमा उपलब्ध नहुने भएकी हुन्,' एन्फाका एक पदाधिकारीले नयाँ पत्रिकासँग भने ।

प्रतियोगिताको समूह चरण र सेमिफाइनलका खेलहरू फिफा विन्डोभित्र परे पनि फाइनल भने परेको छैन । त्यसैले सम्झौताअनुसार सावित्रा क्लब फर्केकी हुन् । उनी डेढ वर्षका लागि यसै वर्ष फ्रान्स क्लबसँग अनुबन्ध भएकी हुन् । सावित्रा नेपाली फुटबलमा ५० अन्तर्राष्ट्रिय गोल पूरा गर्ने पहिलो खेलाडी हुन् । नेपालले सेमिफाइनलमा लेबनानलाई २–१ ले हराउँदै पाँचपटकको जोर्डनसँगको फाइनल भेट पक्का गरेको थियो । मंगलबार राति नेपाल पहिलो हाफमा १–० ले पछि परे पनि दोस्रो हाफमा फर्किएको थियो । सावित्रा र प्रीति राईले गोल गरेपछि नेपाल खेलमा पुनरागमन गर्न सफल भएको हो ।

नौ गोल गरेकी सावित्रा प्रतियोगिताको सर्वाधिक गोलकर्ता हुन् । फाइनलमा उनको अभाव खड्किने कप्तान एञ्जिला तुम्बाप्पो सुब्बा बताउँछिन् । 'सावित्रा भन्नेबित्तिकै विपक्षीको मनोबल नै अर्कै हुन्छ । अब, फाइनलमा उनी नहुने भएपछि अग्रपंक्तिमा पक्कै समस्या हुन्छ,' एन्जिलाले भनिन्, 'तर हामी फाइनल जित्न प्रयास गर्छौं । अन्य खेलाडीलाई प्रमाणित गर्ने अवसर पनि हो ।' नेपालले समूह चरणमा सिरियालाई ४–१, इराकलाई ५–० र प्यालेस्टाइनलाई ४–० ले हराएको थियो । गोलकिपर एन्जिलाको कप्तानीमा नेपाल ऐतिहासिक उपाधि जित्ने योजनामा छ । त्यसका लागि जोर्डनको चुनौती पन्छाउनु पर्नेछ । 'हाम्रा लागि चुनौती र अवसर उत्तिकै छ । यसपटक आफ्नो शतप्रतिशत दिँदै उपाधि जित्न खेल्नेछौं,' एन्जिलाले भनिन् । महिला फुटबलको इतिहासमा नेपाल १० पटक फाइनल खेले पनि उपाधि जित्न सकेको छैन । राजेन्द्र तामाङको प्रशिक्षणमा नेपाललाई उपाधि जित्ने अवसर छ ।

कर्पोरेट

● ग्लोबल आइएमईको काउन्टर पशुपति क्याम्पसमा

ग्लोबल आइएमई बैंक लिमिटेडले काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं ७, चाबहिल, मित्रपार्कस्थित पशुपति बहुमुखी क्याम्पसमा नयाँ एक्सटेन्सन काउन्टर सञ्चालनमा ल्याएको छ । सेवाग्राहीको बढ्दो चाप र आवश्यकतालाई मध्यनजर गर्दै बैंकले नयाँ एक्सटेन्सन काउन्टर सञ्चालनमा ल्याइएको बैंकले जनाएको छ ।

यो काउन्टर सञ्चालनमा आएसँगै बैंकका एक्सटेन्सन तथा राजस्व संकलन काउन्टरको संख्या ६५ पुगेको छ । नयाँ एक्सटेन्सन काउन्टरबाट निक्षेप संकलन गर्ने, नगद भुक्तानी गर्ने, मोबाइल तथा अनलाइन बैंकिङ सेवा दिने, रेमिट्यान्सको सुविधा प्रदान गर्नेलगायत सबै किसिमका साधारण बैंकिङ सेवा उपलब्ध हुनेछन् । बैंकले देशभरका तीन सय ५५ शाखा कार्यालय, तीन सय ७८ एटिएम, दुई सय ७५ शाखारहित बैंकिङ सेवा, ६५ एक्सटेन्सन तथा राजस्व संकलन काउन्टरमार्फत वित्तीय सेवा दिँदै आइरहेको छ ।

● 'बैंकहरूसँग करिब १८ खर्ब तरलता छ, प्रणालीमा समस्या छैन'

नेपाल बैंकर्स संघका अध्यक्ष तथा एनएमबि बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सुनील केसीले मुलुकको बैंक तथा वित्तीय क्षेत्र खतरामुक्त रहेको बताएका छन् । पछिल्लो समय बैंकिङ क्षेत्रबारे विभिन्न समूहले स्वार्थप्रेरित भ्रम फैलाउन थालेको भन्दै उनले यस्तो बताएका हुन् । बैंकहरूसँग सरकारी ऋणपत्रमा गरेको लगानीका साथै अनिवार्य नगद मौज्दात र वैधानिक तरलता अनुपातसमेत जोडेर १७-१८ खर्ब तरल सम्पत्ति रहेकाले कुनै पनि बैंकमा समस्या नरहेको अध्यक्ष केसीले प्रस्ट पारेका हुन् ।

नेपाल आर्थिक पत्रकार संघ (नाफिज)ले काभ्रेको बनेपामा आयोजना गरेको कार्यक्रममा बोल्दै अध्यक्ष केसीले बैंकहरूसँग पर्याप्त तरलता रहेको र निष्क्रिय कर्जा केही बढेको भए पनि सजिलै व्यवस्थापन गर्न सकिने अवस्थामा रहेको बताएका हुन् । 'बैंकहरूले सरकारी ऋणपत्र र बन्डहरूमा साढे १२ खर्बभन्दा बढी लगानी गरेका छन् । सिआरआर र एसएलआरमा समेत गरेर कुल १७-१८ खर्ब तरल सम्पत्ति छ,' उनले भने, 'पछिल्लो समय बैंकहरू डुब्ने लागेको भन्दै केही व्यक्तिको भ्रामक अभिव्यक्तिले सर्वसाधारण निक्षेपकर्ता आत्तिएका छन् । तर, बैंकहरूसँग औसतमा निक्षेपको २८ प्रतिशतभन्दा धेरै खुद तरल सम्पत्ति रहेकाले कुनै पनि बैंकमा समस्या छैन,' उनले भने ।

कार्यक्रममा राष्ट्र बैंकका कार्यकारी निर्देशक गुणाकर भट्टले बैंकिङ क्षेत्र संवेदनशील रहेकाले कसैले पनि स्वार्थप्रेरित भई प्रणालीमाथि प्रहार गर्न नहुने बताए । 'अर्थतन्त्रका चारवटा क्षेत्रमध्ये बैंकिङ क्षेत्र एक हो । त्यसकारण बैंकिङ क्षेत्रमा समस्या आए त्यसले सम्रग अर्थतन्त्रमा नकारात्मक प्रभाव देखिन सक्नेतर्फ सबैजना सजग हुनुपर्छ,' उनले भने ।

बैंक तथा वित्तीय संस्था परिसंघ नेपाल (सिबिफिन)का अध्यक्षसमेत रहेका नबिल बैंकका अध्यक्ष उपेन्द्र पौड्यालले केही व्यक्ति र समूहले गरेको प्रहार निन्दनीय भएको बताए । 'बैंकिङ क्षेत्र पारदर्शी छ । पारदर्शी रहेको बैंकिङ क्षेत्रलाई केही व्यक्ति र समूहले प्रहार गरिरहनु न्यायोचित हुँदैन,' उनले भने, 'दक्षिण एसियामा नेपालको बैंकिङ क्षेत्र सबल छ । वेला-वेलामा भूकम्प, नाकाबन्दी र कोभिडजस्ता समस्या आएका वेला पनि केन्द्रीय बैंकले विभिन्न सहजीकरण गरेर बैंकिङ क्षेत्र सबल अवस्थामै रहेको छ ।'

● श्री सत्य साई वृद्धाश्रमलाई सिटिजन्स बैंकको सहयोग

सिटिजन्स बैंक इन्टरनेसनलले वसन्तपुर- ८, बालापुर रूपन्देहीमा अवस्थित श्री सत्य साई वृद्धाश्रमलाई सहयोग प्रदान गरेको छ । ज्येष्ठ नागरिकलाई आश्रय दिइरहेको सो संस्थालाई बैंकले विभिन्न दैनिक उपभोग्य खाद्यान्न सामग्री र अन्य सामग्री उपलब्ध गराएको हो ।

वृद्धाश्रममा आज आयोजित एक समारोहका बीच बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत गणेशराज पोखरेलले सहयोगस्वरूप सामग्री हस्तान्तरण गरे । पोखरेलले वृद्धाश्रममा आश्रित व्यक्तिहरूको जीविकोपार्जन तथा सहजीकरणका निमित्त उक्त सामग्री संस्थालाई हस्तान्तरण गरी मानव सेवामा समर्पित हुन पाउँदा हर्षित भएको बताए ।

● नेसनल लाइफ इन्स्योरेन्स ३७औँ वर्षमा

नेसनल लाइफ इन्स्योरेन्स कम्पनी ३७औँ वर्षमा प्रवेश गरेको छ । वार्षिकोत्सवको अवसर पारी कम्पनीले केन्द्रीय कार्यालय लाजिम्पाटमा रक्तदान कार्यक्रम सञ्चालन गरेको छ । त्यस्तै, देशभरमा ५३ वटा बाल र वृद्धाश्रममा खाना खुवाउनुका साथै अपांगता संरक्षण नेपालको सहायतामा एक सय २३ जना दृष्टिविहीन व्यक्तिलाई सेतो छडीसमेत वितरण गरेको कम्पनीले जनाएको छ ।

नेपालको अग्रणी जीवन बिमा कम्पनीका रूपमा स्थापित कम्पनीले चालू वर्षमा राम्रो व्यावसायिक प्रगति गरेको जनाएको छ । संस्थापक समूह र सर्वसाधारण समूहको ५५:४५ को अनुपात रहेको कम्पनीले आर्थिक वर्ष ०७८/७९ को मुनाफाबाट कम्पनीले सेयरधनीलाई ८ प्रतिशत बोनस सेयर तथा ६.५ प्रतिशत नगद लाभांश र बोनस सेयरमा कर प्रयोजनका लागि थप नगद लाभांश पारित गरी साधारणसभा सम्पन्न गरिसकेको छ ।

कम्पनीको जीवन बिमा कोषमा ७१ अर्बको हाराहारीमा रकम जम्मा भएको छ । आर्थिक वर्ष ०७८/७९ को बोनस सेयर वितरणपछि कम्पनीको चुक्ता पुँजी पाँच अर्ब एक करोड रूपैयाँ रहेको छ । कम्पनीले आफ्ना बिमितलाई उत्कृष्ट बोनसदर प्रदान गर्दै आएको जनाएको छ ।

त्यस्तै, आव ०७८/७९ को बिमांकीय मूल्यांकनपश्चात् बिमितलाई न्यूनतम प्रतिहजार ६३ रूपैयाँदेखि अधिकतम प्रतिहजार ८५ रूपैयाँसम्म प्रदान गरेको समेत कम्पनीले जनाएको छ । एक सय १७ शाखा कार्यालय संख्या र पाँच सय कर्मचारी संख्या रहेको यस कम्पनीमा एक लाखभन्दा बढी अभिकर्ता कार्यरत रहेको कम्पनीले स्थापनाकालदेखि ०८० पुस मसान्तसम्म कुल बिमाशुल्क आम्दानी १०२ अर्ब ३० करोड आर्जन गरेको छ ।

यसैगरी कुल ४५ लाख ५६ हजार बिमालेख जारी गरेको छ र कुल ३७ अर्ब ४९ करोडबराबर बिमा दाबी भुक्तानी गरेको जनाएको छ । यस शुभ अवसरमा कम्पनीले व्यावसायिकता, प्रविधिमैत्री पारदर्शिता एवं विश्वसनीयतालाई थप अभ्यास गर्दै गुणस्तरीय बिमा सेवा प्रदान गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरेको छ ।

● आइएमईको बिमा फिचर 'स्मार्ट हेल्थ : सुरक्षित भवः'

आइएमई पेले आइजिआई प्रूडेन्सियल इन्स्योरेन्ससँगको सहकार्यमा 'स्मार्ट हेल्थ : सुरक्षित भवः' नामक नयाँ बिमा सुविधा सार्वजनिक गरेको छ ।

आइएमई पेमार्फत प्राप्त गर्न सकिने यो सेवाबाट ग्राहकले व्यक्तिगत दुर्घटना बिमाअन्तर्गत बिमित व्यक्ति र तिनका परिवारलाई आकस्मिक चोटपटक या मृत्युसम्मको अवस्थामा उच्चतम आर्थिक सुरक्षा प्रदान गर्ने कम्पनीले जनाएको छ । तीन सय ६५ रूपैयाँ प्राप्त गर्न सकिने यो सेवामार्फत उपचारका क्रममा लाग्ने दुई लाख ३० हजार रूपैयाँसम्मको बिमा दाबी प्राप्त गर्न सकिनेछ । त्यस्तै, आइएमई पेमा उपलब्ध अन्य स्वास्थ्य सेवामा पनि विभिन्न छुट प्राप्त गर्न सकिने कम्पनीले जनाएको छ ।

यस व्यक्तिगत दुर्घटना बिमाले दुर्घटनाबाट हुने आकस्मिक मृत्यु, स्थायी अक्षमता, कुल आंशिक अक्षमता, नियमित आम्दानीमा हुने हानि, आकस्मिक चिकित्सामा खर्च, शोक व्यय तथा अन्त्येष्टि खर्चसमेत समेटेको बताइएको छ । डिजिटल फाइनान्सियल सर्भिसमार्फत बिमाको दायरालाई थप फराकिलो बनाउन सकिने यो सेवा कोसेढुंगा सावित हुने विश्वास आइएमई पेका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत प्रवीण रेग्मीले बताए ।

● साइन रेसुंगा डेभलपमेन्ट बैंक १६औँ वर्षमा प्रवेश

बुटवलमा केन्द्रीय कार्यालय रहेको साइन रेसुंगा डेभलपमेन्ट बैंक १६औँ वर्षमा प्रवेश गरेको छ । २०६५ फागुनमा तीन जिल्ला कार्यक्षेत्र रहने गरी बुटवलमा स्थापना भएको साइन रेसुंगा डेभलपमेन्ट बैंक विभिन्न स्थानमा रहेका बैंकहरूसँग मर्ज भई राष्ट्रियस्तरको विकास बैंक बन्न सफल भएको छ । बैंकको ८ अर्ब अधिकृत पुँजी र ४ अर्ब ७३ करोड चुक्ता पुँजी रहेको छ । यस बैंकका देशभर ८८ वटा शाखा, एउटा एक्सटेन्सन काउन्टर र १८ वटा एटिएम सञ्चालनमा रहेको अध्यक्ष थानेश्वर पौडेलले बताए। बैंकका नायब प्रमुख कार्यकारी अधिकृत लोकराज पनेरूले पाँचवटा विकास बैंकहरू मर्ज भएर बनेको साइन रेसुंगा बैंक लुम्बिनी प्रदेशको एक मात्र राष्ट्रियस्तरको विकास बैंक बन्न सफल भएको बताए। बैंकले हालै अन्तर्राष्ट्रियस्तरको एसिया इमर्जिङ बैंकिङ अवार्ड र गत वर्ष बेस्ट म्यानेज्ड डेभलपमेन्ट बैंक अवार्ड पाएको छ ।

शुक्रबार आयोजित समारोहमा बैंकले उत्कृष्ट ग्रामीण शाखाका रूपमा अर्घाखाँचीको मालारानी गाउँपालिकाको खनदह शाखा र उत्कृष्ट सहरी शाखाको रूपमा काठमाडौंको नयाँ बानेश्वर शाखालाई पुरस्कृत गरेको छ ।

यस अवसरमा बोल्दै बैंक सञ्चालक समितिका अध्यक्ष थानेश्वर पौडेलले संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्वअन्तर्गत बैंकले दुर्घटना न्यूनीकरण, सरसफाइ तथा वातावरणको संरक्षण, शैक्षिक क्षेत्रमा योगदान गर्दै आएको बताए ।

ग्रामीण क्षेत्रका विद्यालयहरूलाई डिजिटलमैत्री बनाउन डिजिटल स्कुल प्रोग्रामअन्तर्गत सरकारी विद्यालयहरूमा डिजिटल उपकरणहरू प्रदान गरिएको अध्यक्ष पौडेलले बताए । नेपाल पत्रकार महासंघ रूपन्देहीको सहकार्यमा साइन रेसुंगा डेभलपमेन्ट बैंकले प्रदान गर्दै आएको आर्थिक पत्रकारिता पुरस्कार पत्रकार घनश्याम गौतम र भुवन कार्कीलाई प्रदान गरिएको छ । उनीहरूलाई जनही २५ हजार रूपैयाँ नगद राशिसहित पुरस्कृत गरिएको हो । यस बैंकका ६ लाख ८० हजारभन्दा बढी ग्राहक संख्या रहेको र बैंकले ९७४ जनालाई रोजगारी दिएको छ ।

● एनसेलले सुरु गऱ्यो खुद्रा विक्रेता कार्यक्रम

एनसेलले आफूसँग आबद्ध रहेका खुद्रा विक्रेता, साना पसल गर्ने व्यवसायीलाई सहयोग गर्ने उद्देश्यले नयाँ कार्यक्रम सुरू गरेको छ । कम्पनीले आफ्नो च्यानल इकोसिस्टमको प्रत्येक तहलाई सशक्त बनाउने प्रतिबद्धताअनुरूप एनसेलले देशभरका खुद्रा विक्रेतालाई प्रोत्साहन र पुरस्कृत गर्न कार्यक्रम सुरू गरेको हो ।

देशभर रहेका ५० हजारभन्दा बढी खुद्रा विक्रेतालाई लक्षित गरेर कार्यक्रम ल्याएको कम्पनीले जनाएको छ । कार्यक्रममा सहभागी हुने खुद्रा विक्रेताले सिमकार्ड र प्याकहरूको बिक्रीबापत निश्चित प्वाइन्ट आर्जन गर्ने र उक्त प्वाइन्टका आधारमा उनीहरूले विभिन्न उपहार प्राप्त गर्ने जनाइएको छ । उपहारमा टेलिभिजन, स्मार्टफोन, स्मार्टवाच, पावर बैंक र ब्लुटुथ स्पिकरहरू रहेको कम्पनीको भनाइ छ ।

कार्यक्रमअन्तर्गत राम्रो कार्य गर्ने एक हजारभन्दा बढी खुद्रा विक्रेताले विशेष उपहार प्राप्त गर्ने जनाइएको छ । जसमा एक भाग्यशाली सहभागी खुद्रा विक्रेताले कार्यक्रमको अन्त्यमा मोटरसाइकल जित्ने कम्पनीले उल्लेख गरेको छ । यो कार्यक्रमले खुद्रा विक्रेतालाई सहयोग गर्नुका साथै कम्पनीले खुद्रा विक्रेतालाई सहयोग प्रदान गर्न जिम्मेवार आफ्ना फिल्ड फोर्स टोलीलाई प्रोत्साहन गर्न पनि केन्द्रित रहेको कम्पनीको भनाइ छ ।

कार्यक्रममा पाँच सयभन्दा बढी फिल्ड फोर्स टोली सदस्यहरू संलग्न हुने र प्रत्येक महिना एक सय ५० भन्दा बढी सदस्यलाई उनीहरूको उत्कृष्ट कार्यका लागि प्रोत्साहनस्वरूप विभिन्न उपहार प्रदान गर्ने जनाइएको छ । हाल सञ्चालनमा रहेको रिटेल इन्गेजमेन्ट प्रोग्राम र अरू कार्यक्रमका साथ आफ्नो साझेदारी सुदृढ गर्ने, पारस्परिक समृद्धिका लागि काम गर्ने र आफ्ना ग्राहकलाई निरन्तर गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्ने लक्ष्यका साथ काम गरिरहेको कम्पनीले जनाएको छ ।

● फोनपेको 'सक्षम नारी' अभियान

भुक्तानी नेटवर्क फोनपेले महिलाका लागि वित्तीय समावेशीकरण र आत्मनिर्भरतालाई प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले 'सक्षम नारी' नामक अभियान सुरू गरेको छ । कम्पनीले नबिल र सानिमा बैंकसँगको सहकार्यमा यो अभियान सुरू गरेको हो । आर्थिक वृद्धि र समृद्धिका लागि नारीहरूले खेल्ने निर्णायक भूमिकालाई मान्यता दिई सबै वर्गका नारीलाई डिजिटल भुक्तानीका माध्यममा सशक्त बनाउने उद्देश्यले २८ फागुनसम्मका लागि अभियान सुरू गरेको जनाइएको छ । अभियानमा सहभागी हुन नबिल र सानिमा बैंकका महिला प्रयोगकर्ताले आफ्नो मोबाइल बैंकिङ एपमार्फत अभियान अवधिभर क्युआर, फोनपे डाइरेक्ट र फोनपे बिल प्रयोग गरी कम्तीमा तीनवटा कारोबार गर्नुपर्ने सर्त राखिएको छ ।

नबिल बैंकका एकजना महिला प्रयोगकर्ताले अभियानको मापदण्ड पूरा गरेपछि श्री बालाजी डायमन्डबाट उत्कृष्ट हीरा सेट पाउने तथा सानिमा बैंक र नबिल बैंकका एक सय महिला प्रयोगकर्ताले एक हजार रूपैयाँको टप-अप जित्ने जनाइएको छ ।

फोनपेका चिफ स्ट्राटेजी अफिसर सुबोध शर्माले सक्षम नारी अन्य नियमित अभियानभन्दा फरक भएको र यसले महिलामा प्रविधि अपनाउन प्रोत्साहित गर्ने बताए । डिजिटल माध्यमबाट महिलामाझ भुक्तानीको प्रयोग कम भएको देखिएको र यो अभियानमार्फत यसको स्वरूप परिवर्तन गर्न खोजेको उनको भनाइ थियो ।

● ज्योति विकास बैंकले दियो सिराहाको विद्यालयलाई डेस्क-बेन्च

ज्योति विकास बैंकले विद्यालयलाई डेस्क-बेन्च प्रदान गरेको छ । सिराहाको गोलबजार, धर्मपुरस्थित श्री आधारभूत विद्यालयलाई २५ थान डेस्क-बेन्च प्रदान गरेको हो । बैंकले विद्यालयमा अध्यनरत विद्यार्थीको सिकाइ वातावरण अभिवृद्धि तथा समग्र शैक्षिक अनुभवमा सुधार ल्याउने उद्देश्यका साथ उक्त सहयोग उपलब्ध गराएको बताएको छ ।

बैंकका गोलबजार शाखा प्रबन्धक भुवन धमलाले गोलबजार नगरपालिकाका मेयर श्यामकुमार श्रेष्ठ, गोलबजार वडा नं १० का वडाध्यक्ष तथा विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष उपेन्द्र मुखियाको उपस्थितिमा विद्यालयका प्रधानाध्यापक मधुराम महतोलाई उक्त डेस्क-बेन्च हस्तान्तरण गरे ।

मेयर श्रेष्ठले शिक्षामा गुणस्तरीय पूर्वाधारको महत्वमा जोड दिँदै सकारात्मक र समृद्ध शैक्षिक वातावरण निर्माणमा बैंकको सहयोग अत्यन्त सराहनीय भएको बताए । साथै, विद्यालयका अध्यक्ष तथा प्रधानाध्यापकले डेस्क-बेन्चहरूको व्यवस्था भएसँगै कतिपय विद्यार्थीलाई भुइँमा बसी अध्ययन गर्नुपर्ने बाध्यताको अन्त्य भएको बताए ।

● पोखरी बजारमा रावा बैंकको नयाँ शाखा

संखुवासभा चैनपुर नगरपालिका-३ स्थित पोखरी बजारमा राष्ट्रिय वाणिज्य बैंकको नयाँ शाखा स्थापना भएको छ । आइतबार एक कार्यक्रमबीच कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि सर्वोच्च अदालतका न्यायाधीश हरिप्रसाद फुँयालले शाखा कार्यालयको उ□टन गरे । कार्यक्रमको उ□टन गर्दै ग्रामीण क्षेत्रमा वित्तीय साक्षरता बढाउनुपर्नेमा जोड दिए । पोखरी बजारमा ६ वर्षदेखि सो बैंकको काउन्टर शाखा थियो । सोही काउन्टर शाखालाई स्तरोन्नति गर्दै शाखा कार्यालय बनाइएको बैंकले जनाएको छ ।

कार्यक्रममा बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत किरणकुमार श्रेष्ठले २८७औँ शाखाका रूपमा पोखरी बजारमा रावा बैंक शाखा कार्यालयका रूपमा स्थापना गरिएको बताए । सरकारको स्वामित्वमा भएको बैंक भएको हुनाले जनताको पनि बैंक भएको प्रमुख श्रेष्ठको भनाइ थियो ।

'आगामी असारसम्म तीन सय २० शाखा पुऱ्याउने लक्ष्यका साथ अघि बढिरहेका छौँ,' उनले भने, 'सरकारको नीति र कार्यक्रम प्राथमिकतामा राखेर काम गर्ने, नाफा कमाउनु पनि एउटा मुनाफाको उद्देश्य हो, तर उद्देश्य नाफा कमाउनु मात्रै पनि होइन । जनताको विश्वास जित्नु पनि हो ।' कार्यक्रममा रावा बैंक कोशी प्रदेश प्रादेशिक प्रबन्धक दीपकराज न्यौपाने, नेपाली कांग्रेस पार्टीसचिव कुमारबाबु अधिकारी, चैनपुर नगरपालिका प्रमुख कृष्णकुमार तामाङ, उपप्रमुख एलिना श्रेष्ठ, समाजसेवी ज्ञानबहादुर कार्की पूर्वनगरप्रमुख भरतकुमार खत्री, समाजसेवी उमेशकुमार डाँगी, नेपाल चम्बर अफ कमर्स चैनपुरका दीपेन्द्रमान शाक्यलगायत विभिन्न राजनीतिक दलका पार्टी प्रतिनिधि, जनप्रतिनिधिलगायतले कार्यक्रम सफलताको शुभकामना मन्तव्य राखेका थिए ।

● सिटी एक्सप्रेसले गऱ्यो योजनाको उपहार हस्तान्तरण

सिटी एक्सप्रेस मनी ट्रान्सफरले 'विदेशबाट सिटी पठाऔँ, पठाको भन्दा १० गुणा बढी पाऔँ' नामक योजनाको उपहार हस्तान्तरण गरेको छ । कम्पनीले योजनामा सहभागी हुँदै साउदी अरबबाट रकम पठाउने राजु तामाङलाई उपहार रकम हस्तान्तरण गरेको हो ।

तामाङले पाँच लाख ३० हजार सात सय ५० रूपैयाँ प्राप्त गरेको कम्पनीले जनाएको छ । त्यस्तै, एक लाख उपहार विजेता सुवास लिम्बूलाई पनि रकम हस्तान्तरण गरेको कम्पनीको भनाइ छ । लिम्बूले दक्षिण कोरियाबाट रकम पठाएको उल्लेख छ । कम्पनीले असोज १५ देखि मंसिर १५ गतेसम्म ०८० सालको दसैँ, तिहार र छठलाई लक्षित गर्दै 'विदेशबाट सिटी पठाऔँ, पठाको भन्दा १० गुणा बढी पाऔँ' नामक उपहार योजना ल्याएको थियो ।

उक्त योजनामा लक्की ड्रमार्फत हरेक महिना एकजनालाई एक लाख रूपैयाँ, हरेक हप्ता पाँचजनालाई जनही २५ हजार रूपैयाँका साथै ६१ दिन लगातार हरेक दिन सयजना विजेतालाई जनही पाँच सय रूपैयाँको वालेट टप अप र अन्त्यमा एकजना भाग्यशाली विजेतालाई पठाएको रकमको पाँच गुणा दिने योजना ल्याएको जनाएको छ ।

● नेपाल इन्भेष्टमेन्ट मेगा बैंकका नयाँ शाखा थली र कमलविनायकमा

नेपाल इन्भेष्टमेन्ट मेगा बैंक लिमिटेडले थली र कमलविनायकमा दुईवटा नयाँ शाखा विस्तार गरेको छ । बैंकले कागेश्वरी मनोहरा नगरपालिका वडा नं ५ मा थली शाखा र भक्तपुर नगरपालिका वडा नं १० मा कमलविनायक शाखा सञ्चालनमा ल्याएको हो ।

बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत (सिइओ) ज्योतिप्रकाश पाण्डेले नयाँ शाखाको उदाटन गरे । उद्घाटनमा बोल्दै सिइओ पाण्डेले नयाँ शाखाबाट ग्राहकलाई उत्कृष्ट बैंकिङ सेवा तथा सुविधा दिने बताए ।

● इसेवा लाइफ केयरमा साढे पाँच लाखसम्मको आर्थिक सुरक्षा पाइने

भुक्तानी सेवाप्रदायक इसेवाले इसेवा केयरको सफलतापछि 'इसेवा लाइफ केयर योजना' सार्वजनिक गरेको छ । जीवनकै बिमा हुने गरी इसेवा लाइफ केयर योजना सार्वजनिक गरिएको कम्पनीले जनाएको छ ।

इसेवा लाइफ केयर एक टर्म लाइफ जीवन बिमा प्याकेज भएको र जसले पाँच लाख ३० हजारसम्मको जीवन बिमा ग्यारेन्टी गर्ने बताइएको छ । यो जीवन बिमा योजना सन लाइफ इन्स्योरेन्स र हिमालयन एभरेस्ट इन्स्योरेन्ससँगको सहकार्यमा सञ्चालन गरिएको हो । यस योजनामा विभिन्न स्वास्थ्यसम्बन्धी सेवामा अफर तथा छुटसमेत समावेश गरिएको कम्पनीले जनाएको छ ।

यस योजनामा वार्षिक सात सयदेखि सुरूवाती मूल्यमा पाँच लाख ३० हजार रूपैयाँको लाइफ केयर प्रदान गर्छ । यस योजनाले सस्तो मूल्यमा १८ देखि ४५ वर्ष उमेरसम्मको बिमाका साथै अन्य स्वास्थ्य सुविधा प्रदान गर्न मद्दत गर्ने अपेक्षा गरिएको छ । साथै, उमेरअनुसार प्रिमियम रकम पनि फरक हुनेछ ।

यस योजनामा टर्म लाइफ कभरेज दुई लाख ५० हजार, दुर्घटना उपचार खर्च एक लाख, अस्पतालको बेड चार्जमा १० हजार, दुर्घटनाबाट भएको मृत्युमा एक लाख २० हजार, गम्भीर रोगको ५० हजार र ३० भन्दा बढी स्वास्थ्य र सौन्दर्य सम्बन्धित सेवामा ३५ प्रतिशतसम्म छुट प्राप्त गर्न सकिने कम्पनीले जनाएको छ । यो सेवा लिन इसेवाको मोबाइल एप्स या वेबपेजबाट लिन सकिनेछ ।

दाहाल...

सिट भएको माओवादी केन्द्रका अध्यक्षलाई प्रधानमन्त्री दिएका छौं भने अभिव्यक्ति दिएको थियो ।

माओवादी केन्द्रले सत्ता गठबन्धनका बारेमा सोच्नुपर्ने बताउँदै आएको बेला कांग्रेसको महासमितिको बैठकले आइन्दा कुनै पार्टीसँग गठबन्धन नगरी एक्लै निर्वाचनमा जाने निर्णय महासमितिको बैठकबाट गराएपछि माओवादी केन्द्र भस्किएको छ । माओवादी केन्द्र र एकीकृत समाजवादी पार्टीको जनस्तरमा राम्रो प्रभाव नभएकाले गर्दा माओवादी केन्द्र भस्किएको हो । प्रधानमन्त्री दाहालले आफ्नो १४ महिने कार्यकालमा उपलब्धिमूलक कार्य गर्न नसकेको स्वयम् दाहालले नै बताएका छन् । मन्त्रीहरूले राम्रो काम गर्न नसकेको हुनाले मन्त्रिपरिषद्मा हेरफेर गर्ने उद्घोष गरेका भएपनि मन्त्रिपरिषद् हेरफेर गर्न दाहाललाई फलामको च्युरो चपाउनु सरह भएको छ । पुस १३ गते ललितपुरको बालकुमारीमा भएको घटनामा २ युवाको ज्यान गएको विषयमा छानविन गर्न बनाइएको समितिले भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रीलाई दोषी देखाउँदै मन्त्रीलाई नैतिक जिम्मेवारी लिन र प्रधानमन्त्रीलाई मन्त्री ज्वालालाई कारबाही गर्न सिफारिस गरेको भएपनि नत मन्त्रीले नैतिक जिम्मेवारी लिएर राजिनामा दिए नत प्रधानमनत्रीले नै कारबाही स्वरूप बर्खास्त गरे । समितिको प्रतिवेदन अध्ययन गर्दैछु भने प्रधानमन्त्री दाहालले प्रतिवेदनको अध्ययन गरि सुझाव दिन २ मन्त्री सम्मिलित रहेको समिति गठन गरेर अर्को नौटंकी गरेको छ ।

प्रधानमन्त्री दाहालले समेत राष्ट्रियसभाको अध्यक्ष बनाउनका लागि कांग्रेसका नेता कृष्ण प्रसाद सिटौलालाई राष्ट्रियसभा सदस्यको उम्मेदवार बनाउन समर्थन गरेको कांग्रेसजनहरूले बताइरहेका बेला माओवादी केन्द्रले आफ्नो पार्टीले राष्ट्रियसभाको अध्यक्ष पाउनुपर्ने र सिटौलालाई अध्यक्ष बनाउने सहमति कांग्रेससँग नभएको बताएपछि कांग्रेस प्रधानमन्त्री दाहाल र माओवादी केन्द्रसँग भस्किएको छ । एकातिर कांग्रेसको महासमितिको बैठकले आइन्दा कसैसँग गठबन्धन नगरी एक्लै निर्वाचन लड्ने निर्णय कांग्रेसले गर्नु र अर्कोतिर माओवादीले समेत राष्ट्रियसभाको अध्यक्षको दाबी गर्नाले कांग्रेस, माओवादी आमुनेसामुने हुने अवस्था सिर्जना भएको छ । माओवादी केन्द्रले अध्यक्ष नपाएको खण्डमा प्रधानमन्त्री दाहालको राजिनामा पछि सम्वैधानिक परिषद्मा माओवादीको उपस्थिति शुन्य हुने भएकाले गर्दा माओवादीले अध्यक्ष चाहिरहेको भएपनि कांग्रेसले निर्वाचन अघि नै सिटौलालाई अध्यक्ष बनाउन दाहाल सहमत भएको बताउँदै आएकाले गर्दा त्यही विषयलाई लिएर कांग्रेस, माओवादीसँगको गठबन्धन टुट्न सक्ने सम्भावना समेत देखिएको छ । राष्ट्रियसभाको अध्यक्षको निर्वाचन यहि फागुन २९ गते हुने भएकाले गर्दा आउँदो सत्ता कांग्रेस माओवादी केन्द्रलाई ठुलो संकट पर्न सक्ने देखिन्छ ।

प्रधानमन्त्री...

समाजवादीले नै फिर्ता बोलाएको छ ।

संत्ता गठबन्धनमा रहेको प्रमुख दल नेपाली कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवाले आफू निकट मन्त्रीहरू अर्थमन्त्री प्रकाशशरण महत, उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्तिमन्त्री रमेश रिजल, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रीलाई कुनै सर्तमा पनि हटाउन चाहेका छैनन् । तर प्रधानमन्त्रीले भने महत, रिजाल र मोहन बस्नेतलाई हटाउन चाहेका भएपनि देउवाकै कारण उनीहरूलाई हटाउन नसक्ने अवस्थामा पुगेका छन् भने संसदको प्रमुख विपक्षी दल नेकपा एमाले सहितका राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी र राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीले समेत उनीहरू र मन्त्री ज्वालासहित पर्यटनमन्त्रीलाई हटाउनुपर्ने माग गरिरहेको हुनाले प्रधानमन्त्री दाहाल चेपुवामा परेका छन् । मन्त्री बस्नेत तत्कालिन सञ्चार तथा सूचना प्रविधिमन्त्री हुँदा टेरामक्स प्रकरणमा जोडिएका र उनले अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोगमा बयान समेत दिएकाले उनी पदमा बस्न अयोग्य रहेको विपक्षी दलहरूको भनाई रहेको छ । सत्ता गठबन्धनमा रहेको एकीकृत समाजवादीका अध्यक्ष माधव नेपाल आफैँ ललिता निवास जग्गा काण्डमा मुछिएका भएपनि सत्ता गठबन्धन र प्रधानमन्त्री दाहालले नै उनलाई उन्मुक्ति दिएको हुनाले त्यही निर्णय अहिले प्रधानमन्त्री दाहालको लागि काउछो बनेको कांग्रेसजनहरूको भनाई रहेको छ । प्रधानमन्त्री दाहाल अहिले आफैँले खनेको खाल्डोमा आफैँ परेका छन् ।

महासमितिको...

हो त ? परिमार्जनको नाममा महासमितिको निर्णयलाई व्याख्या अपव्याख्या गर्ने अधिकार केन्द्रीय समितिलाई हुन्छ यसको जवाफ पार्टीको नेता तथा कार्यकर्ताहरूलाई कांग्रेस नेतृत्वले दिनुपर्ने कि नपर्ने ?

कांग्रेसको विधान अनुसार केन्द्रीय समिति भन्दा ठुलो महासमिति बैठक र महासमिति भन्दा ठुलो महाधिवेशन हो । तर महासमितिको बैठकमा बहुमतको आडमा विधानको अपव्याख्या गर्दै महासमितिको निर्णय परिमार्जन गरेर केन्द्रीयसमितिले निर्णय सुनाउने छ भन्नु कांग्रेसको विधानको ठाडो उल्लंघन हो । कांग्रेसका महामन्त्री गगन थापाले राखेको प्रस्ताव ठुलो ध्वनीले समर्थन गरेको थियो । उनले कांग्रेसले आफ्नो तागतमा एक्लै निर्वाचन लड्ने र कांग्रेसको भोट रूखमा मात्र हाल्छ भनेकोमा कांग्रेसले विमति राख्ने ठाउँ थिएन । यस्तो प्रस्तावको निर्णय महासमितिको बैठकबाटै पारित गराउन नसक्नु थापाको कमजोरी रह्यो ।

केन्द्रीय समितिबाट निर्णय हुँदा बहुमतका आधारमा हुने भएकाले सभापति शेरबहादुर देउवाको इच्छाअनुसार निर्णय हुने भएकाले गर्दा महामन्त्री थापाको प्रस्ताव पारित हुन सक्ने सम्भावना देखिँदैन । महामन्त्री थापाले आफ्नो अडानलाई कायम राख्न नसकेको हुनाले उनी पक्षीय नेताहरू समेत महामन्त्री थापासँग रूष्ट हुन सक्ने सम्भावना बढेर गएको छ । सभापति देउवाका पक्षमा दुई तिहाई मत रहेकाले देउवाले नचाहेसम्म त्यो निर्णय हुन सक्दैन । त्यसैले थापा चुकेका छन् ।

जनताको...

थियो । सो समितिले भौतिक पूर्वाधार तथा यातायातमन्त्री प्रकाश ज्वालासहित तत्कालिन ललितपुरका डिएसपी र मन्त्रीका पिएसओलाई मुख्य जिम्मेवार ठहराएको प्रतिवेदन सरकारलाई बुझाएको थियो । मन्त्री ज्वालाकै कारण २ युवाको ज्यान गएको प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएको प्रति नेकपा एसले आपत्ति प्रकट गरेको छ भने सरकारले उक्त प्रतिवेदन सार्वजनिक सम्म गर्न सकेको छैन ।

पछिल्लो सययमा सत्ताको प्रमुख घटक नेपाली कांग्रेसका सांसदहरूले नै विभिन्न काण्डमा मुछिएका मन्त्रीहरूलाई विदा गर्नुपर्ने संसदमै बताइरहेका भएपनि त्यस विषयमा प्रधानमन्त्री दाहाल र नेपाली कांग्रेसका सभापति मौन रहनुले दाहाल सरकार जनताको ज्यान लिएर भएपनि सत्तामै बसिरहन चाहान्छ भन्ने प्रष्ट भएन र ?

भतिजलाई...

सेवाको क्षेत्रमा कम्तीमा १० वर्ष विशिष्ट योगदान पुऱ्याएको हुनुपर्ने उल्लेख गरिएको छ । अनिलले कुनै विशिष्ठ योगदान गरेका छैनन् । उनले स्नातक तह व्यवस्थापन (तृतीय श्रेणी) उर्तीण गरेका र उनी सहकारी विकास बोर्डमा लेखापाल तहका कर्मचारी थिए । उनले हालैमात्र बोर्डबाट स्वैच्छिक अवकास लिएका हुन् ।

उनै अनिललाई योग्यता नपुगेपनि उपाध्यक्ष पदमा तत्काल नियुक्ति गर्न मन्त्रालयका कर्मचारीहरूलाई राष्ट्रपतिबाट समेत दवाव आएको मन्त्रालय सूत्रले जनाएको छ । आफूलाई मन्त्री बनाएको गुण तिर्न भान्जाले मामा राष्ट्रपतिको गुण तिर्नुपर्ने भएकाले गुण तिर्नका लागि मन्त्री आचार्यले सचिव लगायत मन्त्रालयका कर्मचारीहरूलाई दबाव दिँदै आएका छन् ।

समाजकल्याण परिषद्को उपाध्यक्षको सेवा सुविधा राज्यमन्त्री सरहको हुने भएकाले आफन्त र कार्यकर्ताहरूले उक्त पदमा नियुक्ति पाउन मरिहत्ते गर्ने गरेका छन् । उपाध्यक्षको पदावधि ४ वर्षको हुनेछ । परिषद्मा उपाध्यक्ष सेरोमोनियल पद हो तर समाज कल्याण परिषद् अर्न्तगत विभिन्न आइएनजीओ र एनजिओहरू रहने भएकाले उनीहरूबाट मोटो रकम असुल उपर गर्ने गरेकाले राष्ट्रपतिले आफ्नै भतिजलाई सो पदमा नियुक्त दिन लागि परेको सूत्रले दाबी गरेको छ । यसरी राष्ट्रपतिले आफ्ना भतिजलाई जागिर खुवाउन दबाव दिनु राष्ट्रपति पदकै अपमान हो ।

नेपाल सरकार
प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
राजस्व अनुसन्धान विभागको अनुरोध

व्यावसायिक प्रयोजनका मालवस्तु तथा ढुवानीका साधनको अनुगमन प्रणाली (Vehicle & Consignment Tracking System–VCTS) को सफ्ट्वेयर तयार गरी 2076 श्रावण १ गतेबाट संचालनमा रहेको छ । एक स्थानबाट अर्को स्थानसम्म व्यावसायिक प्रयोजनका मालवस्तु ढुवानी गर्दा Vehicle & Consignment Tracking System-VCTS मा अनिवार्य रुपमा प्रविष्ट गरेर मात्र सामान ओसार पसार गर्नु हुन अनुरोध छ । यस VCTS मा प्रविष्ट नगरी समान ओसार पसार गरेको पाईएमा राजस्व चुहावट (अनुसन्धान तथा नियन्त्रण) ऐन, २०५२ (पहिलो संसोधन- २०७६) को दफा १३ बमोजिम कारवाही भै जाने व्यहोरा समेत अनुरोध गरिन्छ ।

VCTS सम्वन्धी कुनै समस्या भएमा
टेलिफोन नं.:०१-5444745
टोल फ्रि नम्बर:१६६०-०१-५५०००
IT SUPPORT -9849398914, 9810106929
Email:- vcts@dri.gov.np मा e-mail गर्नु हुन ।

मन्त्री ज्वालालाई...

दाहाल सरकारले संसदमा उठेका विषयहरूका बारेमा संसदलाई जवाफ दिनुको बदला फेरी समिति गठन गरेर दोषी देखिएका व्यक्तिहरूलाई उन्मुक्ति दिने रणनीतिमा लागेका देखिन्छ । सभामुखले दिएको रूलिङ्को समेत सरकारले उल्लघन गरेको छ । १४ गतेको बैठकमा समेत सभामुखले बालकुमारी घटनाका सम्बन्धका बारेमा फागुन १८ गते (आज) संसदलाई जानकारी गराउन सरकारलाई निर्देशन दिएको भएपनि मन्त्रिपरिषद्को बैठकले गठन गरेको समितिलाई फागुन २० गते भित्रमा सिफारिस गर्ने समय दिएको हुनाले सरकार संसदलाई छल्नका लागि लागि परेको प्रष्ट भएको छ । छानविन समितिले मन्त्री ज्वालालाई कारबाही गर्न प्रधानमन्त्रीलाई सिफारिस गरिसकेको अवस्थामा फेरी दुई मन्त्री रहेको समिति गठन गर्नु मन्त्री मन्त्रीबीचमा फाटो ल्याउने कार्यमात्र भएको भन्ने आवाज समेत उठेको छ ।

संसदमा त्यही विषयले गर्दा नाराबाजी भईरहेको अवस्थामा मन्त्री ज्वालाको पार्टीले समेत उनलाई फिर्ता बोलाउनुको सट्टा मौन बसेको र प्रधानमन्त्री दाहालले समेत मन्त्री ज्वालालाई बर्खास्त गर्दा सरकार नै संकटमा पर्न सक्ने अवस्था सिर्जना हुन सक्ने भन्दै मन्त्री ज्वालालाई बचाउने खेलका लागि दुई मन्त्री रहेको समिति गठन गरेका छन् । उक्त घटनामा २ युवाको ज्यान गएपछि नैतिकताका आधारमा मन्त्री ज्वालाले राजिनामा दिएर राजनैतिक नैतिकता देखाउनुको बदला मौन बस्नु कहाँको नैतिकता हो ? भन्ने प्रश्न समेत उठेको छ ।

सिग्देलले...

वडाअध्यक्ष समेतको रोहवरमा आफूमाथि हमला गरिएको भन्दै आफ्ना जिऊधनको सुरक्षाको माग गर्दै जिल्ला प्रहरी कार्यालय काभ्रेपलाञ्चोकमा उजुरी दर्ता गर्न जाँदा उजुरी समेत दर्ता नगरिएको भन्दै यस पत्रिकाको कार्यालयमा आएका छन् ।

निजले बताएअनुसार आफूमाथि सांघातिक आक्रमण गर्ने व्यक्तिहरूले ममाथि प्रहार गरी प्रेसमेकर समेत फटाईदिएकाले अहिले आफूलाई स्वास्थ्यमा समस्या आएको बताउँदै आफूमाथि आक्रमण भएको भोलीपल्टै आफूले प्रहरी अस्पतालमा केस फारम समेत गरिसकेको हुँदा समेत प्रहरीले उजुरी दर्ता नगरेपछि आफू बाध्य भएर पत्रिकाको कार्यालयमा आउनुपरेको बताएका छन् । निजले बताएनुसार आफूलाई आक्रमण गर्नेहरूमा राजेश हुमागाई, कृष्णमणि सिग्देलसहित नाम थाहा नभएका ४/५ जना रहेको र निजहरू समेत सोही वडाका बासिन्दा रहेको बताएका छन् ।

आफैले...

काण्डमा फसेका छन् । तत्कालिन सञ्चार तथा सूचनामन्त्री रहेका बेला टेरामक्स काण्डमा भ्रष्टाचार गरेको भन्दै उनलाई अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोगले बयान लिइसकेको छ भने प्रधानमन्त्रीकै पार्टीका नेता रहेका पर्यटन तथा संस्कृति मन्त्री सुदन किराँतीमाथि लुम्बिनी विकास कोषको जग्गा प्रधानमन्त्री दाहालका घरबेटीका छोरालाई विना प्रतिस्पर्धा ९९ वर्षका लागि लिजमा दिने र लुम्बिनी विकास कोषको उपाध्यक्षमा विवादास्पद ल्यारक्याल लामालाई नियुक्ति गरेपछि उनी समेत विवादमा फसेका भएपनि प्रधानमन्त्रीले उनीलाई हटाउन सकेका छैनन् ।

आफ्नै पार्टीका मन्त्रीलाई हटाउन नसक्ने प्रधानमन्त्रीले अन्य पार्टीका मन्त्रीहरूलाई हटाउनु फलामको च्युरा चपाउनु सरह भएको छ । कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवाले त आफ्नो पार्टीले हालका मन्त्रीहरूलाई दुई वर्षका लागि मन्त्रीमा पठाएको हुनाले अहिले हटाउन नसकिने बताएका हुनाले प्रधानमन्त्री दाहाल अब भ्रष्टाचारको आहालमा डुबेर सरकार चलाउन बाध्य भएका छन् । प्रधानमन्त्री दाहालले आफ्नो पार्टीबाट मन्त्री बनेका मन्त्रीहरूको सिफारिसमा विवादास्पद र स्वार्थ बाझिने गरी विभिन्न पदमा विभिन्न निकायमा नियुक्ति दिलाएका हुनाले प्रधानमन्त्री दाहाल पनि आफैँ संकटमा पर्दै गएका छन् । यी सबै कारणहरूले गर्दा प्रधानमन्त्री दाहाल आफैँले खनेको खाल्डोमा आफैँ पर्दै गएका छन् ।

भिजिट तथा पर्यटक भिसामा विदेश यात्रा गर्दा आवश्यक पर्ने कागजातहरू

अनुमति प्राप्त मुलुकहरुमा पर्यटकको रुपमा जाँदा भिजिट तथा पर्यटक भिसामा देहायका कागजात आवश्यक पर्दछः

• कम्तीमा ६ महिनाको वैध अवधि भएको राहदानी,
• सम्बन्धित देशको प्रवेषाज्ञा (Visa),
• दुईतर्फी हवाई टिकट,
• भ्रमण अवधिभरको होटल बुकिङ वा आफन्तसँग वस्ने भए एकाघरका तीन पुस्ताभित्रको नाता खुल्ने प्रमाण
• भ्रमण खर्च व्यहोर्ने संस्थाको निमन्त्रणा पत्र वा कम्तीमा ५०० अमेरिकी डलर बराबरको नगद सटहीको प्रमाण,

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

सम्पादक/प्रकाशक : देवेन्द्र चुडाल • कार्यालय : बुद्धनगर, काठमाडौं • फोन : ४७९०२९५, मो. : ९८४१२५४८८५ • इमेल : devendrachudal@gmail.com • मुद्रण : सुनगाभा प्रिन्टिङ प्रेस, बागबजार